

Kobras OÜ
Registrikood 10171636
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2025-372
Veebruar 2026

Tellija: Orbital Tallinn OÜ

**KESKKONNAMÕJU HINDAMISE EELHINNANG
RAE VALLAS KURNA KÜLAS AMEERIKANURGA
DETAILPLANEERINGUGA HÕLMATUD ALAL
KAVANDATUD TEGEVUSELE:
LÕUNA TEE, TUNNELI TEE JA LÄÄNE TEE NING
SADEVEELAHENDUSED**

Juhatuse liige:

Erki Kõnd

Keskkonnaekspert,
vastutav täitja:

Kadri Hänni

Kontrollija:

Ene Kõnd

Objekti asukoht: Harju maakond, Rae vald, Kurna küla
X= 6579135, Y= 550221

ÜLDINFO

TÖÖ NIMETUS:	Keskkonnamõju hindamise eelhindang Rae vallas Kurna külas Ameerikanurga detailplaneeringuga hõlmatud alal kavandatud tegevusele: Lõuna tee, Tunneli tee ja Lääne tee ning sadeveelahendused
OBJEKTI ASUKOHT:	Harju maakond, Rae vald, Kurna küla, Ameerikanurga tehнопargi ja teede detailplaneeringu ala
TÖÖ EESMÄRK:	Keskkonnamõju hindamise eelhindangu läbiviimine Ameerikanurga tehнопargi ja teede detailplaneeringu alal ehituslubade andmise menetluse käigus, selgitamaks eeldatavalt olulise keskkonnamõju esinemine ning vajadus või selle puudumine keskkonnamõju hindamise algatamiseks ja läbiviimiseks
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju hindamise eelhindang
TÖÖ TELLIJAJ:	Orbital Tallinn OÜ Registrikood 14887194
Kontaktisik:	Gerd Krieger Tel +372 506 5002 contact@orbitaltallinn.ee
TÖÖ TÄITJAJ:	Kobras OÜ Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel +372 5665 1909 http://www.kobras.ee
Ekspertid:	Kadri Hänni – keskkonnaekspert, vastutav täitja kadri.hanni@kobras.ee Noela Kulm – keskkonnaekspert (KMH litsents KMH0159) noela@kobras.ee
Kontrollija:	Ene Kõnd – tehniline kontrollija

Kobras OÜ litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsentsid:
KMH0046 Urmas Uri; KMH0159 Noeela Kulm.
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhteksperdid:
Urmas Uri; Teele Nigola.
3. Hüdrogeoloogiliste tööde tegevusluba nr 379:
Hüdrogeoloogilised uuringud; Hüdrogeoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööde tegevuslitsents nr 635 MA-k.
5. MTR-i majandustegevusteed:
  - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
  - Ehitusprojekti ekspertiis EK10171636-0002;
  - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
  - Projekteerimine EP10171636-0001;
  - Muinsuskaitse E 377/2008.
6. Maaparandusalal Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
  - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
  - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
  - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
  - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti pädevustunnistus PT 606/2012:
Mälestise liigid: ehitismälestis, ajaloomälestis, maailmapärandi objektil asuv ehitis.
Tööde liik: konserveerimise ja restaureerimise projektide koostamine, konserveerimis- ja restaureerimistööde tegevuskavade koostamine maastikuarhitektuuri valdkonnas, muinsuskaitseline järelevalve, planeeringu muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja uuringu tegevuskavade koostamine.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noeela Kulm - Nr 2074/22, Tanel Mäger – Nr 2075/22.
9. Kutsetunnistused:
  - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 176863 – Tanel Mäger;
  - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 167534 – Erki Kõnd;
  - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 131647 – Oleg Sosnovski;
  - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 180897 – Martin Võru;
  - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 167600 – Ervin R. Piirsalu;
  - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutse nr E000482 – Ervin R. Piirsalu;
  - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 204983 – Teele Nigola;
  - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 219417 – Kadri Kattai;
  - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 222980 – Priit Paalo;
  - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus nr 176300 – Teele Nigola;
  - Geodeesiainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 194138 – Ivo Maasik;
  - Geodeesiainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 194147 – Marek Maaring;
  - Maakorraldaja, tase 6, kutsetunnistus nr 202806 – Ivo Maasik;
  - Markšneider, tase 6, kutsetunnistus nr 197275 – Ivo Maasik;
  - Puurija, tase 3, kutsetunnistus nr 114525 – Peeter Lillak;
  - Puurmeister, tase 5, kutsetunnistus nr 150111 – Peeter Lillak;
  - Puittaimede hindaja, tase 5, kutsetunnistus nr 202712 – Kreete Lääne;
  - Geodeet, tase 6, kutsetunnistus nr 213931 – Meelis Aro.

1. SISUKORD

2. SISSEJUHATUS	6
3. KAVANDATAV TEGEVUS	6
3.1. TEGEVUSE ISELOOM JA MAHT	6
3.2. TEGEVUSE SEOS STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	12
3.3. LOODUSRESSURSSIDE KASUTAMINE.....	14
3.4. TEGEVUSE ENERGIAKASUTUS.....	14
3.5. JÄÄTMETEKE JA JÄÄTMETE KÄITLUS	14
3.6. OHUOLUKORDADE TEKKIMISE VÕIMALIKKUS	14
3.7. ASJAKOHASTE SUURÕNNETUSTE JA KATASTROOFIDE OHT	15
4. MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS	15
4.1. MAAKASUTUS.....	15
4.2. ALAL ESINEVAD LOODUSVARAD	16
4.2.1. GEOLOGIA JA PINNAS	16
4.2.2. PINNAVESI	17
4.2.3. PÕHJAVESI.....	17
4.3. KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID	18
4.4. VÕÕRLIIGID.....	18
4.5. AJALOO-, KULTUURI- VÕI ARHEOLOOGILISED VÄÄRTUSED.....	18
4.6. KESKKONNA VASTUPANUVÕIME.....	19
4.7. ALAD, KUS ÕIGUSAKTIDEGA KEHTESTATUD NÕUDEID ON ÜLETATUD VÕI VÕIDAKSE ÜLETADA	20
5. VÕIMALIKE KESKKONNAMÕJUDE KIRJELDUS JA HINNANG MÕJU OLULISUSELE	20
5.1. MÕJU MAAKASUTUSELE	20
5.2. MÕJU MAASTIKULE, SH VÄÄRTUSLIKELE MAASTIKELE.....	20
5.3. MÕJU LOODUSLIKELE RESSURSSIDELE.....	21
5.4. MÕJU PINNASELE	21
5.5. MÕJU PINNA- JA PÕHJAVEELE	21
5.6. MÕJU ROHEVÕRGUSTIKULE	22
5.7. MÕJU KAITSTAVATELE LOODUSOBJEKTIDELE.....	22
5.7.1. SUUR-KONNAKOTKAS.....	22
5.7.2. VALGESELG-KIRJURÄHN	32
5.8. MÕJU VÕÕRLIIKIDE LEVIKULE.....	34
5.9. MÕJU AJALOO-, KULTUURI- VÕI ARHEOLOOGILISE VÄÄRTUSEGA ALADELE.....	35

5.10. MÕJU KLIIMAMUUTUSTELE JA KLIIMAMUUTUSTEGA ARVESTAMINE	35
5.11. MÕJU ÕHUKVALITEEDILE.....	36
5.12. MÜRA MÕJU ÜMBRITSEVALE KESKKONNALE.....	36
5.13. KAVANDATAVA TEGEVUSE KOOSMÕJU MUUDE TEGEVUSTEGA.....	38
5.14. MÕJU INIMESE TERVISELE JA HEAOLULE.....	38
5.15. PIIRIÜLENE MÕJU	38
6. EELHINNANGU KOKKUVÕTE JA JÄRELDUS.....	39
7. KASUTATUD ALLIKAD.....	43

LISAD:

1. Ameerikanurga liiklusuuring, AS Teede Tehnokeskus (2025).
2. Eksperthinnang Ameerikanurga detailplaneeringu ja selle lähiala veestiku olukorrale. Ettepanekud kuivendus- ja sademevee äravoolu projektlahenduse koostamiseks. Entec Eesti OÜ (2023).
3. Haljastuse hinnang Ameerikanurga dp-ala Kurna küla, Rae vald. Dendro SJ OÜ (2024).
4. Ameerikanurga kinnistu ja lähiala detailplaneering, Rae vald Harjumaa. Liiklusrüüri hinnang. töö nr 23252-01. Kajaja Acoustics OÜ (2023).
5. Eksperthinnang Ameerikanurga dp elluviimise mõjust Kurna valgeseelg-kirjurähni pesitsuselupaigale (KLO9131093). Linnuekspert OÜ (2025).
6. Eksperthinnang Ameerikanurga dp elluviimise mõjust Mõisaküla suur-konnakotka elupaigale (KLO9129127) ja toitumisaladele. Linnuekspert OÜ (2025).
7. Eksperthinnang Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimise ja Rae valla üldplaneeringu ning lähipiirkonnas asuvate kehtivate või vastuvõetud detailplaneeringute elluviimise koosmõjust Mõisaküla suur-konnakotka elupaigale (KLO9129127) ja toitumisaladele. Linnuekspert OÜ (2026).
8. Eksperthinnang Põllukivi detailplaneeringu elluviimise mõjust I kaitsekategooria liigi suur-konnakotka toitumisaladele. Linnuekspert OÜ (2024).

2. SISSEJUHATUS

Käesoleva töö eesmärgiks on Kurna küla Ameerikanurga tehnoporti ja teede detailplaneeringu (kehtestatud Rae Vallavolikogu 17.04.2012 otsusega nr 323) (edaspidi *Ameerikanurga detailplaneering* või ka *detailplaneering*) elluviimiseks ehituslubade andmise menetluses keskkonnamõju hindamise eelhindangu (edaspidi eelhindang) koostamine, selgitamiseks välja keskkonnamõju hindamise algatamise ja läbiviimise vajalikkus kavandatud tegevustele.

- Detailplaneeringut on 14.05.2024 täpsustatud Rae Vallavalitsuse korraldusega nr 797 alusel väljastatud projekterimistingimustega nr 2411802/00789. Projekterimistingimuste väljastamise aluseks on Orbital Tallinn OÜ poolt 31.10.2023 esitatud projekterimistingimuste taotlus nr 2311002/08865. Projekterimistingimuste taotlusest nähtub, et detailplaneeringuga hõlmatud alal on kinnistuid, millede osas ei soovita lähiajal detailplaneeringut ellu viia.

Ehituslube taotletakse ehtisregistri andmetel detailplaneeringu alal:

- taotlusega 2511271/25086 teede ja kergliiklusteede rajamiseks Lõuna teel ja Tunneli teel;
- taotlusega 2511271/24985 tee ja kergliiklusteede rajamiseks Lääne teel;
- taotlusega 2511271/25101 detailplaneeringu alal sademevee lahenduse rajamiseks.

Keskkonnamõju hindamise eelhindamine on läbi viidud vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele, lähtudes seejuures Eesti Vabariigis kehtivast seadusandlusest. Eelhindangu sisu on koostatud vastavalt keskkonnaministri 16.08.2017 määrusele nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“.

3. KAVANDATAV TEGEVUS

3.1. TEGEVUSE ISELOOM JA MAHT

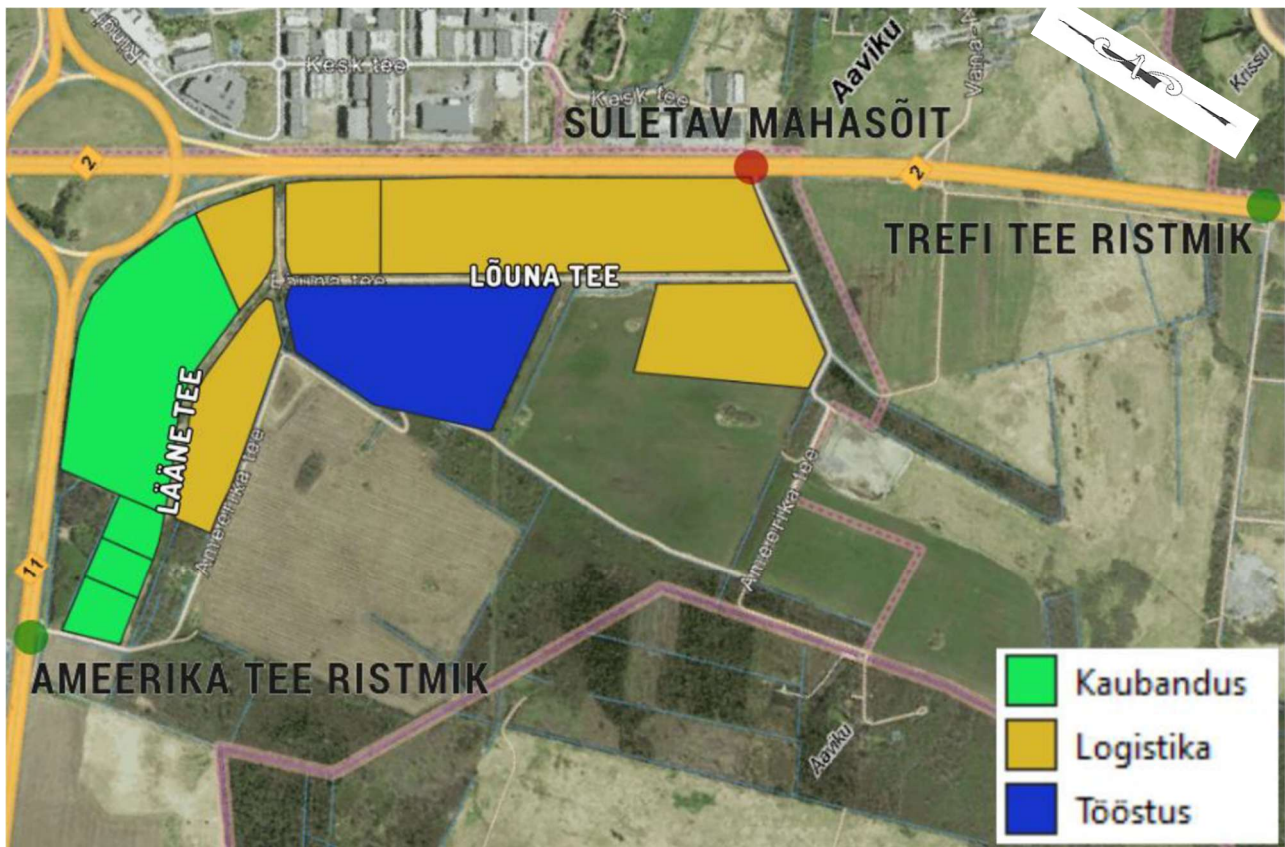
Tööala asukoht ja olemasolev olukord

Tööde ala asub Harju maakonnas Rae vallas Kurna külas (joonis 1 ja joonis 2) Jüri liiklussõlme piirkonnas Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ja Tallinna ringtee ääres. Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimise korral rajatakse ca 85,8 ha suurusele alale tehnoport (kuni 3-korruselised hooned maksimaalse kõrgusega 15 m) kaubanduse, tööstuse ja logistika tarbeks ning kaasnev taristu, sh valgustus, parklad, ühendusteel jms. Hetkel on ala välja arendamata, teedevõrk on rajatud osaliselt ning kasutuses olevad hooned ja rajatised puuduvad.

Tallinna ringtee ja Ameerika tee ristmik võimaldab parempöördega siseneda planeeringualale Kurna liiklussõlme poolt lähenedes ning väljuda planeeringualalt Jüri liiklussõlme suunas. Tallinna – Tartu – Võru – Luhamaa maantee ja Trefi tee ristmik võimaldab siseneda planeeringualale Tallinna ringtee poolt tulles ning väljuda Tartu suunas. Hetkel on võimalik kasutada planeeringualale sisenemiseks ka mahasõitu Tallinna – Tartu – Võru – Luhamaa teelt, kuid see on Transpordiametil plaanis sulgeda (AS Teede Tehnokeskus, 2025).

Joonis 1. Kurna küla Ameerikanurga tehnoporti ja teede detailplaneeringuala paiknemine, mille alal ehituslubasid taotletakse (Maa- ja Ruumiamet geoportaal).

Joonis 2. Detailplaneeringualal esialgne kruntide jaotus, teed ja juurdepääsud (AS Teede Tehnokeskus, 2025).

Ala on pikaajalise inimõjuga. Ulatuslikud jäätmaa- ja põllualad on liigendatud erineva vanusega kitsaste metsasiiludega. Puistud koosnevad peamiselt lühiealistest lehtpuudest (sookask, hall ja sanglepp ning haab), kohati on vanemaid ja nooremaid kuuski. Alal on ka mõni mänd, tamm ja saar. Detailplaneeringu ala põhjaosas valdavad lodu ja madalsoo kasvukohatüübi puistud, kesk- ja lõunaosas peamiselt angervaksa kasvukohatüübi tunnustega puistud. Puistute servaaladele, kraaviäärtesse ning kasutusest välja jäänud rohumaadele on kasvanud paju- ja toomingapõõsaid, kohati ka sarapuid (Dendro SJ OÜ, 2024).

Kavandatav tegevus

Ehitusloa taotluste juurde lisatud eelprojektide kohaselt kavandatakse ehitustegevust kolmes osas.

I etapp osa 1 (ehitusloa taotlus 2511271/25086) on rajada arendusalale asfaltkattega sõiduteed Lõuna tee ja Tunneli tee ning nende äärde kergliiklusteed (joonis 3) (AS Infragate Eesti töö nr TL245A/47-23 Ameerikanurga taristu ehitusprojekt (Etapp I), 2025). Sõiduteed on kahesuunalised. Arendusalale on projekteeritud ka ringtee Tunneli tee, Lõuna tee ja Lääne tee ristumiskohale. Ehitatavatelt teedelt on sademeveed plaanitud suunata haljasaladele ning projekteeritud kraavidesse. Teede äärde on kavandatud ka kõrghaljastus.

Joonis 3. I etapi ehitustööde asendiskeem (AS Infragate Eesti 2025 (1)).

II etapp osa 1 (ehitusloa taotlus 2511271/24985) on rajada asfaltkattega sõidutee Lääne tee ja selle äärde kergliiklustee (joonis 4) (AS Infragate Eesti töö nr TL245B/47-23 Ameerikanurga taristu ehitusprojekt (Etapp II), 2025). Sõiduteed on kahesuunalised, tee äärde on planeeritud kõrghaljastus. Teedelt suunatakse sademeveed haljasaladele ning projekteeritud kraavidesse.

(tolmutõrjeks kastetakse veega, rajatakse veoste vedamise alale kõvakattega aluspind, pestakse sõidukite rehve või rakendatakse muid sobivad viise).

Vastavalt projektidele kasvupinnas kooritakse eraldi ja kasutatakse samal ehitusel haljastamiseks või antakse üle vastavat jäätmeluba omavale isikule. Välistada tuleb kasvupinnase reostamine ja ülemäärane tihendamine. Väljakaevatud pinnase kasutamine väljaspool ehitusobjekti kooskõlastatakse Keskkonnaametiga. Olemasolev likvideeritav asfaltkate veetakse Tellijaga kooskõlastatud laoplatstile või prügilasse. Ohtlikud jäätmed antakse üle vastavale ettevõttele, kellel on olemas jäätmeluba ohtlike jäätmete taaskasutamiseks ja kõrvaldamiseks. Ehitusjäätmed käideldakse vastavalt jäätmeseadusele ja kohaliku omavalitsuse jäätmekäitluseeskirjadele.

I etapp osa 2 ja II etapp osa 2 (ehitusloa taotlus 2511271/25101) on alale sadeveelahenduse rajamine (AS Infragate Eesti töö nr TL245C/47-23 Ameerikanurga taristu ehitusprojekt. Kraavid ja sadevesi, 2025).

Lõuna tee äärde rajatavad sadeveekraavid ehitatakse välja samaaegselt Lõuna teega ehk I etapi osana 2. Ülejäänud sademeveelahendused ehitatakse välja etapi osana 2.

Projekti ala läbivad mitmed kraavid, mis suubuvad Kurna oja. Olemasolevad kuivendussüsteemid on aastakümneid olnud hooldamata (ehitatud ajavahemikul 1970-1980), kraavide kuivenduse efektiivsus on minimaalne piiratud äravoolu, sette jm voolutakistuste, ummistunud drenitorude ja truupide tõttu.

Sademevee käitlemise tehnilise lahendusega tagatakse Kurna oja juhitavate veekoguste minimaalne muutumine võrreldes detailplaneeringus kavandatud lahendusega, st tagatakse detailplaneeringu ala ja selle lähiala olemasolevale olukorrale sarnane (erinevus kuni 10%) äravool. Projektlahenduses nähakse äravoolukraavidele ette tehislikud liigvee äravoolu tõkestamisrajatised (tiigid, pinnaspaisud, ülevoolud, pinnasvallid, mittevajalike kraavide täitmine pinnasega jmt), mis pikendavad äravoolu viibeaga vastavalt vajadusele, võimaldades sademeveeperioodidel tagada sarnase äravoolu praeguse olukorraga (AS Infragate Eesti 2025 (3)).

Projekti kohaselt rajatakse ja puhastatakse kraave ja sademevee torustikke. Antud piirkonna kanalisatsioon on lahkvoolne, st sademevett ei tohi juhtida reovee kanalisatsiooni. Projektiga on ette nähtud kinnistutelt sademevee ära juhtimiseks liitumispunktide rajamine sademevee toruga (eesvooluks kraav) ning võimalus sademevee suunamiseks kraavidesse. Teede ääres kogutakse sademevesi kokku kraavidega ning suunatakse rajatavatesse kraavidesse, seega detailplaneeringu ala kraavisüsteemide vett ei suunata maantee äärsesse kraavi ja Ameerikanurga tee truubi kaudu Kurna oja. Detailplaneeringu alale rajatakse uued kraavid rajatavate Lõuna tee, Lääne tee ja Tunneli tee äärde ning lisaks kulgevad rajatavad kraavid planeeringuala piiiril Ameerika tee, Tallinna ringtee ja Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ääres ning planeeringuala lõunapiiril Lõuna tee 2 katastriüksusel. Alal rekonstrueeritakse olemasolevaid kraave, samas osad olemasolevad kraavid suletakse. Sademevee ühtlustustiigid on kavandatud Lääne tee 1 ja Lääne tee 2 katastriüksusele. Sademevee torustikuga on lahendatud teede alt läbimineku, nt Lääne tee 1 paiknevast ülevoolu tiigist vee suunamine põhja suunas asuvasse kraavi.

Kraavid kuni eesvooluni puhastatakse ja korrastatakse. Kraave vaadatakse kui terviklikku süsteemi, mille käigus antakse kalle eesvoolu suunas. Sellest tulenevalt muudetakse kohati kraavide nõlvu ja sügavust. Rekonstrueeritavate kraavide mõlemal nõlval eemaldatakse minimaalselt 2 m laiuselt puud, võsa ja kännud. Olemasolev kraav puhastatakse settest, kividest ning prahist. Kraavi nõlvad rekonstrueeritakse, kraavipõhja

miinimumlaius on 1,0 m. Juhul kui kraavi nõlv on suurem kui 1:1.5, nõlvad kindlustatakse (AS Infragate Eesti 2025 (3)).

Detailplaneeringu alal veekoguse ühtlustamiseks on kavandatud kaks ühtlustustiiki. Tiigist väljuva kraavi põhi on kõrgemal tiigi põhjast, kuna eesvoolu kõrgus määrab ära kraavi sügavused. Tiigist väljavool hakkab tööle tiigi kasuliku mahu täitumisel. Kogu alalt juhitava vee eesvooluks on Aaviku kraav ja Kurna oja, millesse suunatav veehulk ei suurene võrreldes olemasoleva veehulgaga. Projekti kohaselt olemasolev drenaažitorustik, mis jääb kasutusest välja, likvideeritakse kuni töötava torustikuni. Betoonkaevud likvideeritakse nõuetekohaselt – eemaldatakse lagi ja vajadusel esimene kaevurõngas, kaev täidetakse puistematerjaliga ja tihendatakse, toru otsad suletakse hermeetiliselt. Säilivas kaevus suletakse likvideeritav toruühendus veetihedalt (AS Infragate Eesti 2025 (3)).

Sademeveelahenduse puhul on tegemist tsentraalse lahendusega ning krundisise lahenduste puhul tuleb arvestada tsentraalset lahendust, so vajadusel teha krundisise lahenduste puhul samuti viibetiike.

3.2. TEGEVUSE SEOS STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

Harju maakonnaplaneering 2030+

Harju maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-/78 (osaliselt kehtiv), edaspidi *maakonnaplaneering*). Maakonnaplaneeringu peamine eesmärk on sisendi andmine kohalikul tasandil ruumilise arengu kavandamisel, tuues samas tasakaalustatud arengu kontekstis välja olulised riikliku tasandi vajadused Harju maakonnas.

Harju maakonnaplaneeringu lahenduse väljatöötamisel oli üheks ruumilise arengu põhimõtteks, et maakonna arengu kavandamisel arvestatakse põllumajandustegevuseks sobilike väärtuslike põllumajandusmaadega. Maakonnaplaneeringu ruumiliste väärtuste kaardi kohaselt on taotletav ehitusala osaliselt väärtusliku põllumajandusmaa koosseisus (kaardirakenduse andmeil mitte). Planeeringuga ei kehtestatud väärtuslike põllumajandusmaade ulatust, kuna planeeringus toodud kaardikiht on informatiivne ning võib muutuda.

Maakonnaplaneeringus on toodud üldpõhimõtted väärtuslike põllumajandusmaade kasutamiseks. Üheks põhimõtteks on, et väärtuslikku põllumajandusmaad kasutatakse üldjuhul üksnes põllumajanduslikuks tegevuseks. Üldplaneeringute raames tuleb täpsustada väärtuslike põllumajandusmaade kaitse- ja kasutustingimusi ning alade piire (nt arvata väärtuslikud põllumajanduslikud maad välja linnalise asustuse aladelt).

Harju maakonnaplaneering määrab linnalise asustusega alad. Taotletav ehitusala asub maakonnaplaneeringu kohaselt linnalise asustuse alal, mis on kompaktse asustuse arenguks sobilik ala ja mida iseloomustab erinevate maakasutusfunktsioonide mitmekesisus, ühtsed teede- ja tehnovõrgud ja mitmekesiste teenuste ning töökohtade olemasolu kohapeal.

Kavandatud tegevus toetab Harju maakonnaplaneeringus kavandatud linnalise asustuse alade väljaarendamist.

Rae valla üldplaneering

Rae valla üldplaneeringu (kehtestatud 21.05.2013 Rae Vallavolikogu otsusega nr 462) kohaselt on kavandatud tegevuse alal perspektiivne tootmis- ja ärimaa juhtfunktsioon ning perspektiivsed tänavad, mis täpsustuvad

detailplaneeringute koostamise käigus. Tootmismaade all mõeldakse tootmisega seotud hoonete, neid teenindavate abihoonete ja rajatiste maad; samuti ladude ja transpordiettevõtete maad.

Rae valla üldplaneeringus on tiheasustusaladena määratud Rae valla üldplaneeringu maakasutuskaardil esitatud kõik olemasolevad või kavandatavad elumumaad, ärimaad, tootmis- ja ärimaad, keskuse maad ning ühiskondlike ehitiste maad. Seega on detailplaneeringu ala määratud tiheasustusalaks.

Üldplaneeringus on seatud tingimused teede rajamiseks. Kõigi perspektiivsete teede rajamisel, olemasolevate kohaliku tähtsusega teede ning kõrval- ja tugimaanteede rekonstrueerimisel tuleb arvestada ühistranspordi ja kergliikluse vajadustega. Äri- ning äri- ja tootmismaa väljaarendamise tulemusena ei tohi häiruda liiklus põhimaanteedel (Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ja Tallinna ringtee).

Kavandatud tegevus vastab Rae valla üldplaneeringu lahendusele.

Detailplaneeringud (Maa- ja Ruumiameti planeeringute rakenduse ja Rae valla geoportaali andmetel)

Kavandatud tegevus asub **Kurna küla Ameerikanurga tehnopargi ja teede detailplaneeringu** (kehtestatud 17.04.2012) alal. Detailplaneering koostati eesmärgiga moodustada äri- ja tootmismaa krundid ning määrata hoonestus- ja ehitustingimused, lahendada juurdepääsuteed, varustada tehnovõrkudega ja kavandada haljastus. Planeeringuala loodenurgas asuvas väljasopistuses Ristikheina katastriüksusel kehtib **Kurna küla Ameerikanurga kinnistu ja lähiala detailplaneering** (kehtestatud 12.02.2008, kehtib osaliselt). Detailplaneering koostati eesmärgiga moodustada äri- ja tootmismaa krundid ning määrata hoonestus- ja ehitustingimused, lahendada juurdepääsud, varustada ala tehnovõrkudega ja kavandada haljastus.

Kuna kavandatav tegevus asub linnalise asustuse piirkonnas, on kehtivaid detailplaneeringuid lähiümbruses palju. Allpool on toodud otseselt piirnevad ja vahetus läheduses kehtivad detailplaneeringud (nt teiselpool maanteed).

Aaviku küla Vana-Aaviku k 1 kinnistu detailplaneering (kehtestatud 27.07.2004) – eesmärk moodustada äri- ja elamukvartal ning määrata hoonestus- ja ehitustingimused, lahendada juurdepääsud, tehnovõrkudega varustamine ja haljastus.

Kurna küla Põllukivi kinnistu ja lähiala detailplaneering (algatatud 28.08.2018) – eesmärk on maatulundusmaa sihtotstarbega Põllukivi kinnistust moodustada äri- ja tootmismaa, transpordimaa ja üldkasutatava maa sihtotstarbega krundid.

Jüri alevik keskuse osa ja tehnopargi detailplaneering (kehtestatud 25.02.2003, osaliselt kehtiv) – eesmärk moodustada äri- ja tootmismaa ning elamumaa sihtotstarbega krundid ning määrata hoonestus- ja ehitustingimused, lahendada juurdepääsud, tehnovõrkudega varustamine ja haljastus.

Jüri alevik Kesk tee 18, 18a, 20, 20a, 22, 22a kinnistute ja lähiala detailplaneering (kehtestatud 27.01.2010) – eesmärk on äri- ja tootmismaa kruntide liitmine ning määrata hoonestus- ja ehitustingimused, lahendada juurdepääsud, tehnovõrkudega varustamine ja haljastus.

Jüri alevik Kesk tee 26 ja 26a kinnistute detailplaneering (kehtestatud 18.09.2012) – eesmärk moodustada äri- ja tootmismaa krundid ning määrata hoonestus- ja ehitustingimused, lahendada juurdepääsud, tehnovõrkudega varustamine ja haljastus.

Aaviku küla Tamme tee 2 kinnistu detailplaneering (kehtestatud 15.08.2006) - eesmärk on moodustada äri- ja tootmismaa krundid ning määrata hoonestus- ja ehitustingimused, lahendada juurdepääsud, tehnovõrkudega varustamine ja haljastus.

Aaviku küla Vanessa, Vanessapõllu ja Vana-Aaviku tee 6 (osaliselt) kinnistute ja lähiala detailplaneering (kehtestatud 15.05.2012) – eesmärk on moodustada 5 äri- ja tootmismaa krunti ning määrata hoonestus- ja ehitustingimused, lahendada juurdepääsud, tehnovõrkudega varustamine ja haljastus.

Kavandatav tegevus vastab piirkonnas väljakujunenud maakasutusele, milleks eelpool toodud detailplaneeringud on suuna andnud.

3.3. LOODUSRESSURSSIDE KASUTAMINE

Kavandatud teede ehitamiseks on vaja looduslikke maavarasid, liiva, killustikku, tätepinnast jms. Tööprojekti kohaselt tuleb enne kaevetöid eemaldatud kasvupinnas, mida saab kasutada samal objektil haljastamiseks või anda üle vastavat jäätmeluba omavale isikule. Sademevee torustike paigaldamiseks on vajalik liiv, kruus või killustik.

3.4. TEGEVUSE ENERGIAKASUTUS

Energiakasutus on peamiselt seotud masinate poolt kütuse kasutamisega tööde teostamise perioodil. Tegemist on tavapärase ehitustegevusega seotud energiakasutusega.

3.5. JÄÄTMETEKE JA JÄÄTMETE KÄITLUS

Teede ja sadeveelahenduse ehitamisel tekib ehitusjätmeid, sest lõiguti on teed varasemalt rajatud ja see kaevatakse välja, lisaks on sadeveekaev, truupe jms ehitisi. Ehitusjätmeteks on peamiselt asfalt, betoon ja pinnas. Ehitusjätmed tuleb käidelda jäätmeseaduses ja Rae valla jäätmehoolduseeskirjas (Rae Vallavolikogu 15.06.2021 määrus nr 73) ettenähtud korras. Kui ehitamise käigus tekib ehitusjätmeid, tuleb jäätmetekkekohtal korraldada nende liigiti kogumine ning võimalusel eelistada nende korduskasutust. Ehitusjätmed, mida ei saa taaskasutada või jäätmetekkekohtal kõrvaldada, võib üle anda vedamiseks, kõrvaldamiseks või jäätmete väljaspool nende tekke kohta taaskasutamiseks isikule, kellel on asjakohane keskkonnakaitseluba. Ehitamise käigus välja kaevatud pinnas ja sete tuleb ladustada eraldi väljaspool veekaitsevööndit ja seda võib kasutada samal kinnistul maastiku kujundamiseks. Kaevist võib väljaspool kinnisasja kasutada kooskõlastatult Keskkonnaametiga. Bioloogiliselt mittelagunevaid aia- ja haljastusjätmeid (nt kivid ja pinnas) võib taaskasutada samal kinnistul või Keskkonnaameti väljastatud vastavasisulise registreerimistõendi alusel taaskasutada väljaspool kinnistut registreerimistõendis määratud tingimustel.

Jäätmete tekke ja käitlemise tõttu negatiivset keskkonnamõju ei kaasne, kui tööde käigus tekkivad taaskasutuse võimaluseta jätmed käideldakse vastavalt kehtivatele nõuetele, andes need üle käitlemisõigust omavale ettevõttele.

3.6. OHUOLUKORDADE TEKKIMISE VÕIMALIKKUS

Avarii- ja ohuolukordade tekkimine on ehitustööde käigus igal objektil võimalik juhul, kui ei arvestata tööohutuse nõudeid. Ohtlike olukordade tekkimise välistamiseks on töövõtja (sh ehitusjärelevalve) kohustatud järgima ohutuseeskirju kõikidel tööetappidel ja vältima riskide tekkimise võimalusi.

Keskkonnariskide maandamise eest ehitusobjektidel vastutab töövõtja vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele seadustele ja tööohutusnõuetele ning juhistele.

Ohutusnõuete järgimisel on ohuolukordade tekkimise võimalus väike.

3.7. ASJAKOHASTE SUURÕNNETUSTE JA KATASTROOFIDE OHT

Kavandatud teede ja kergliiklusteede rajamine ning sademeveelahenduse ehitamine ei ole seotud suurõnnetuste ega kliimamuutustest põhjustatud katastroofide ohuga.

4. MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS

4.1. MAAKASUTUS

Tööde ala asub Harju maakonnas Rae vallas Kurna külas. Sõiduteede ja kergliiklusteede ehitamine hõlmab järgmisi katastriüksusi: Tunneli tee (65301:001:3070, transpordimaa), Lääne tee L1 (65301:001:3068, transpordimaa), Lääne tee L2 (65301:001:3080, transpordimaa), Lääne tee 1 (65301:001:3071, ärimaa), Lääne tee 4 (65301:001:3074, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Lääne tee 8 (65301:001:3076, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Ameerika tee T3 (65301:001:3022, transpordimaa), Ameerika tee L4 (65301:001:3024, transpordimaa), Lõuna tee (65301:001:2792, transpordimaa), Lõuna tee 2 (65301:001:2788, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Lõuna tee 8 (65301:001:3067, tootmismaa 50%, ärimaa 50%) ja Võilille (65301:001:3102, maatulundusmaa).

Sademevee torustike ja kraavide rajamise ja puhastamise projektiala hõlmab järgmisi katastriüksusi: 11 Tallinna ringtee (65301:001:3105, transpordimaa), 2 Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa tee (65301:001:4152, transpordimaa), Ameerika (65301:001:3049, maatulundusmaa), Ameerika tee 3 (65301:001:0877, elamumaa), Ameerika tee L4 (65301:001:3024, transpordimaa), Ameerika tee L5 (65301:001:3025, transpordimaa), Ameerikaplatsi (65301:001:3050, maatulundusmaa), Lääne tee 1 (65301:001:3071, ärimaa), Lääne tee 2 (65301:001:3072, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Lääne tee 3 (65301:001:3073, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Lääne tee 4 (65301:001:3074, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Lääne tee 6 (65301:001:3075, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Lääne tee 8 (65301:001:3076, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Lääne tee L1 (65301:001:3068, transpordimaa), Lääne tee L2 (65301:001:3080, transpordimaa), Lõuna tee (65301:001:2792, transpordimaa), Lõuna tee 1 (65301:001:3065, ärimaa), Lõuna tee 2 (65301:001:2788, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Lõuna tee 8 (65301:001:3067, tootmismaa 50%, ärimaa 50%), Ristikheina (65301:001:3104, ärimaa), Tunneli tee (65301:001:3070, transpordimaa), Tunneli tee 1 (65301:001:3066, ärimaa), Tunneli tee 2 (65301:001:3069, ärimaa) ja Võilille (65301:001:3102, maatulundusmaa).

Rae valla üldplaneeringuga on ala määratud tootmis- ja ärimaaks ja ühtlasi tiheasustusalaks (tiheasustusaladena on määratud Rae valla üldplaneeringu maakasutuskaardil esitatud kõik olemasolevad või kavandatavad elamumaad, ärimaad, tootmis- ja ärimaad, keskuse maad ning ühiskondlike ehitiste maad). Detailplaneeringu alal hoonestatavatel kruntidel käimasolevat ehitustegevust Maa- ja Ruumiameti 2024. aasta kaldaerofotodel näha ei ole, varasemalt on tehtud pinnasetõid, rajatud tehnovõrke jms. Tunneli tee 1 ja Tunneli tee 2 kinnistul on ostukeskuste ehitamist alustatud, kuid seisma jäänud. Alal on nii metsa kui ka rohumaad, kuid üldiselt on ala olnud suures ulatuses inim mõjutusega. Ainsana on hoonestatud Ameerika tee 3 katastriüksus.

Lääne tee asukohas on valdavalt looduslik pinnas, Lõuna tee asukohas on olemasolev tee. Tunneli tee alal on pinnasehunnikud, st inim mõjutusega ala. Teed on detailplaneeringu alal erineval tasemel ja ulatuses välja

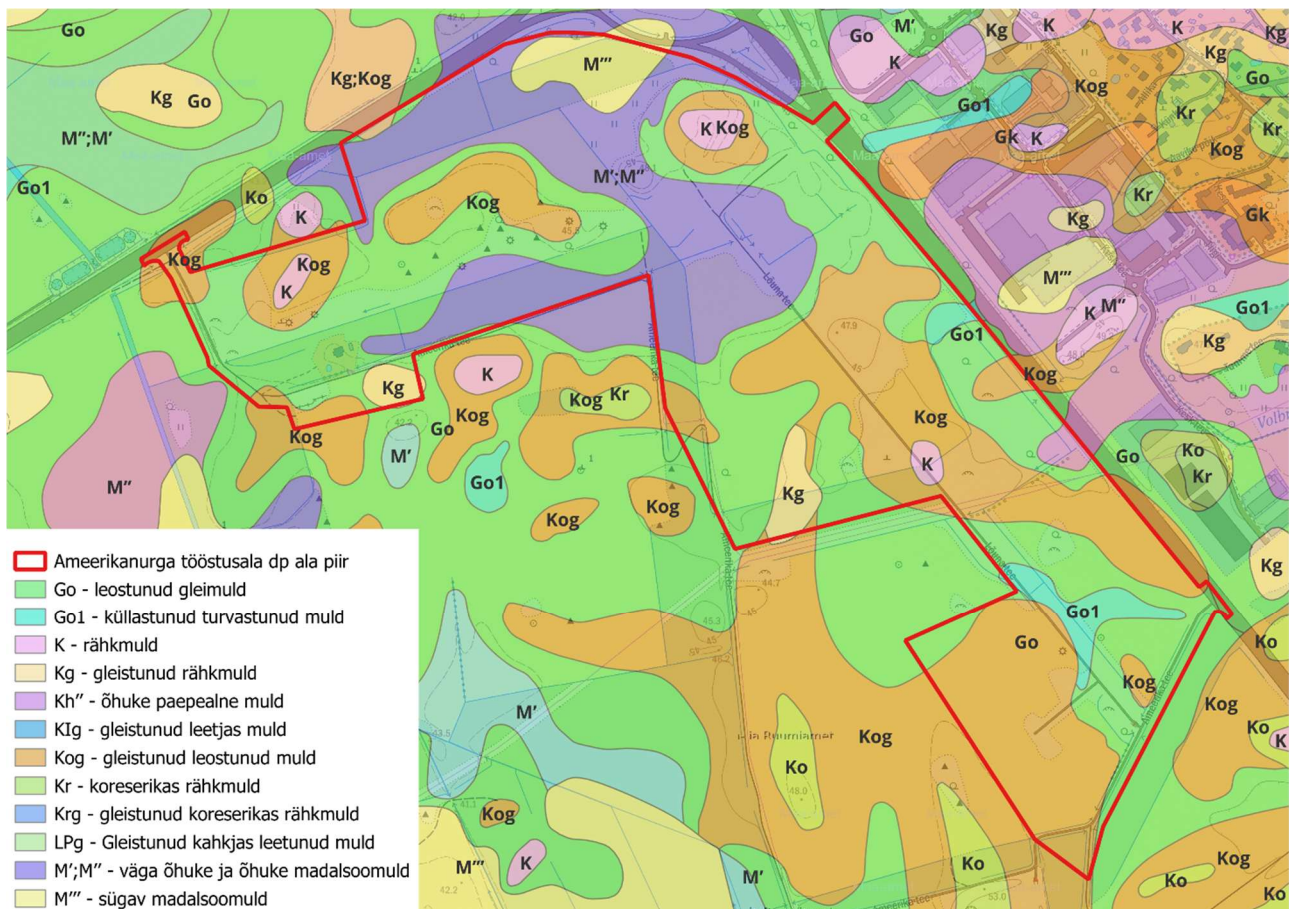
ehitatud, on nii asfaltkattega kui ka kruusatee lõike, kuid teede eelprojekti kohaselt olemasolevad teed lammutatakse ja ehitatakse kõik teed kaasaegsena välja.

4.2. ALAL ESINEVAD LOODUSVARAD

Loodusvarad on looduskeskkonna osa, mida inimühiskond olemasoluks vajab ja tootmises kasutab (kaevandamisväärsed kivimid, mineraalid, vedelikud, gaasid, orgaanilised ained) ja kõik see, mida ei ole loonud inimene, kuid mida kasutatakse majandustegevuses. Maa- ja Ruumiameti maardlate kaardirakenduse andmetel (seisuga 18.12.2025) asub tööalasse hõlmatud Võilille katastriüksusel kohaliku tähtsusega Kurna turbamaardla (aktiivne reservvaru), kuid maardla alal teede ega sademeveelahenduse ehitamist kavandatud ei ole.

4.2.1. Geoloogia ja pinnas

Detailplaneeringu ala geoloogilise aluspõhja moodustab mergliga vahelduv lubjakivi, millel paiknev pinnakate koosneb liivast, liivsavist ja saviliivast ning muutliku sisaldusega moreenist kruus-liiv vahekihtidega. Kohati sisaldab moreen jämpurd lubjakivi lahmakaid. Detailplaneeringu ala piirkonnas koosneb pindmine kasvukiht põhjapoolsel osal, Tallinna ringteest ja Tartu mnt ringteest lõunasse jääval alal, sügavatest madalloomuldadest (M'''), mis läänes ja lõunas vahelduvad gleistunud leostunud muldadega (Kog) ja leostunud gleimuldadega (Go). Detailplaneeringu ala ja selle lähiala lõunapoolne osa paikneb vahelduvalt rähksetel gleistunud leostunud (Kog) ja gleistunud rähkmuldadel (Kg), mis vahelduvad kohati küllastunud turvastunud muldadega (Go1) (Entec Eesti OÜ, 2023) (joonis 5).

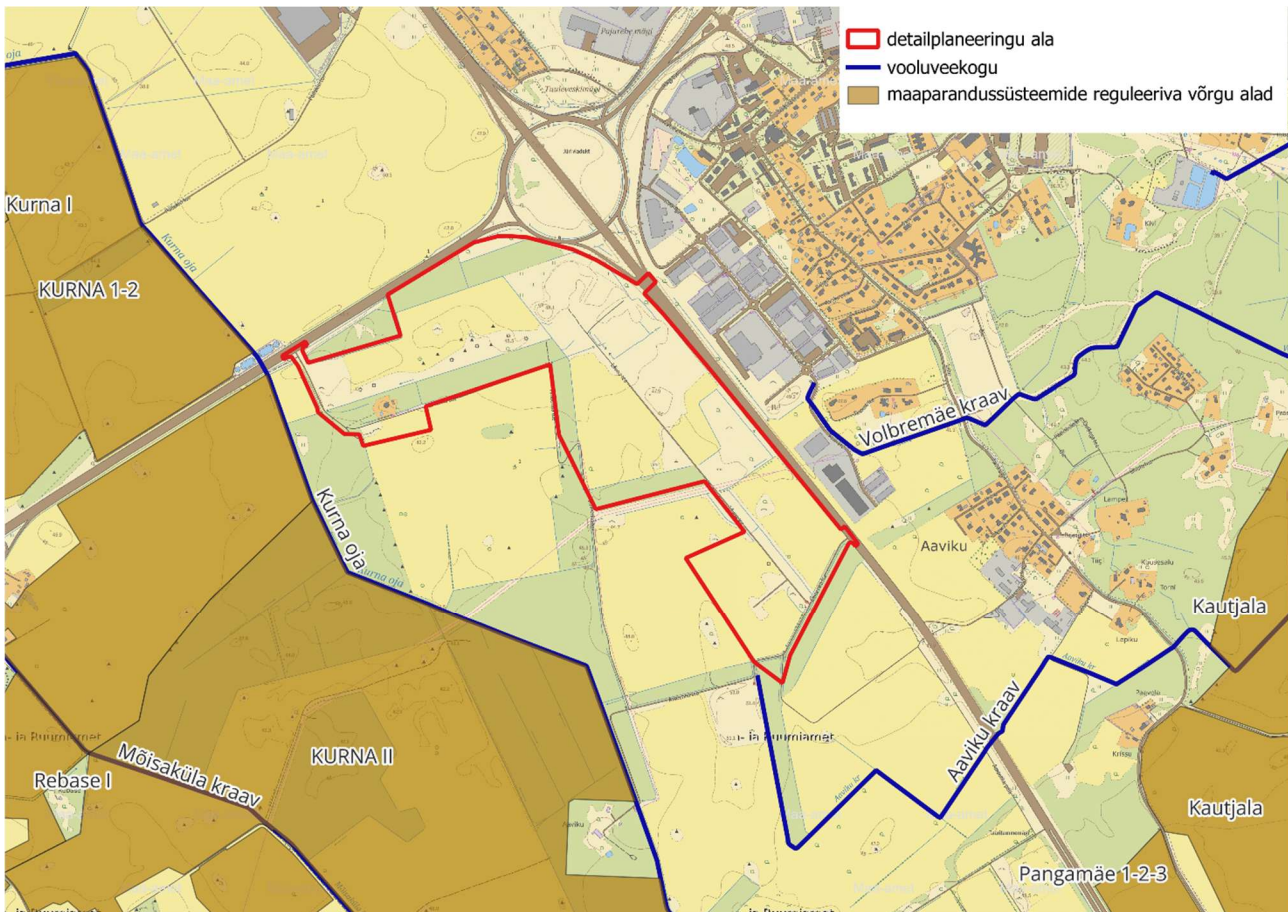
Joonis 5. Muldade levik kavandataval tööalal ja lähialal (Maa- ja Ruumiameti).

4.2.2. Pinnavesi

Detailplaneeringu ala ja selle lähiala paikneb valdavalt liigniisketel pinnastel kraavide ja дренаazissüsteemidega (edaspidi kuivendussüsteemid) kuivendatud maatulundusmaal, mille kuivendussüsteemid on seoses maa sihtotstarbe äri- ja tootmiskaas muutumisega Põllumajandus- ja Toiduameti maaparandussüsteemide registrist kustutatud.

Detailplaneeringu alast läänes paikneb Kurna II toimiv maaparandusehitis (maaparandussüsteemi kood 4020059000010, ehitise kood 010) ja Kurna 1-2 toimiv maaparandusehitis (maaparandussüsteemi kood 4020059000010, ehitise kood 060). Mõlemad maaparandusehitised piirnevad detailplaneeringu ala poolses servas Kurna ojaga (VEE1093100). Kurna oja on ka eesvooluks detailplaneeringualal ja selle lähialal paiknevatele kuivendussüsteemidele.

Detailplaneeringu ala kraavid juhivad ära liigvee nii planeeringu alalt, selle lähialalt kui ka truubi kaudu Jüri viadukti ringteelt. Äravoolu kraavid suubuvad kahes kohas Kurna ojja ja ühes kohas Aaviku kraavi (VEE1089202) (Entec Eesti OÜ, 2023) (joonis 6).

Joonis 6. Maaparandusehitiste ja vooluveekogude paiknemine planeeringuala piirkonnas.

4.2.3. Põhjavesi

Maapinnalt esimene põhjaveekiht paikneb lubjakivis ja sellega hüdrauliliselt seotud moreenis. Veekiht kuulub Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogumisse ning on moreeni all surveline. Survelise veehorisondi toiteala asub väljaspool detailplaneeringuala.

Pinnakatte ebahühtlase veeläbilaskvuse tõttu esineb piirkonnas kõrgvee perioodil ajutist põhjavett ehk ülavett. Soodsad tingimused ülavee kogunemiseks on mulla all moreeni liivakamates ja kruusakamates tsoonides. Uuringumaterjalide alusel on hinnatud, et kõrgevee perioodidel ulatub maapinna madalamates kohtades veetase maapinnani, jäädes kõrgemates kohtades 0,5 m sügavusele maapinnast.

Liigvee ärajuhtimiseks on ala kuivendatud dreanaži ja kraavidega, mille eesvooluks on Kurna oja. Oja ääres on maapinna kõrgus 40,50 ... 42,00 m. Arvestades mõõdetud veetasemete, Kurna oja veetasemete ning mõõdistatud kraavide sügavustega (põhjade absoluutkõrgusetega), võib järeldada, et dreanaž ja kraavivõrk on vajalik sesoonselt moodustuva ajutise põhjavee ehk ülavee ning lumesulavee kiireks ära juhtimiseks piirkonnast (Entec Eesti OÜ, 2023).

Detailplaneeringu alale jääb Siluri-Ordoviitsiumi Harju põhjaveekogum, Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas ja Kambrium-Vendi põhjaveekogum.

Eesti Geoloogiateenistuse poolt 2020. aastal koostatud aruande „Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014-2019“ kohaselt oli nende kolme põhjaveekogumi seisund 2020. a testide hinnangul hea nii koguliselt kui ka keemiliselt, seega ka koondhindang on hea (Marandi jt, 2020).

Maa- ja Ruumiameti 1:50 000 geoloogilise baaskaardi põhjavee kaitstuse kaardikihi alusel on tööde piirkonnas maapinnalt esimene aluspõhjaline põhjaveekiht looduslikult nõrgalt kaitstud maapinnalt lähtuva punkt- ja hajureostuse suhtes.

4.3. KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID

EELIS andmetel (seisuga 29.12.2025) detailplaneeringu alal kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitstavate liikide elupaiku registreeritud ei ole. Detailplaneeringu alaga piirneb I kaitsekategooria liigi suur-konnakotka (*Clanga clanga*) elupaik (Keskkonnaregistri kood KLO9129127) ja kavandatav Mõisaküla suur-konnakotka püsielupaik. Kavandatava püsielupaiga alal on EELIS-es registreeritud neli suur-konnakotka pesa (id 1063844084, 2091380056, -972436500 ja 368668249) ja üks väike-konnakotka (*Clanga pomarina*) pesa (id 1491853628).

Lisaks on detailplaneeringu alast lõunas II kaitsekategooria liigi valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) elupaik.

4.4. VÕÕRLIIDID

EELIS andmetel (seisuga 29.12.2025) on detailplaneeringu ala kaguosas Lõuna tee 8 kinnistul (65301:001:3067) Sosnovski karuputke (*Heracleum sosnowskyi*) leiukoht (koloonia id: HA037). Lisaks on detailplaneeringu alast väljaspool eelpool nimetatud kõrval veel üks karuputke leiukoht (koloonia id: HJR387). Maa- ja Ruumiameti karuputke levialade kaardirakenduse andmetel on mõlemas koloonias tõrjemeetodiks käsitsi mürgitamine.

4.5. AJALOO-, KULTUURI- VÕI ARHEOLOOGILISED VÄÄRTUSED

Maa- ja Ruumiameti kultuurimälestiste kaardirakenduse alusel ei asu tööde piirkond muinsuskaitsealal, kuid Lõuna tee 2 kinnistul (65301:001:2788) on arheoloogiamälestisena registreeritud asulakoht (Mälestise registri number 18773). Mälestise kaitsevöönd on 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist arvates. Asulakohtadeks nimetatakse paiku, kus on kompaktselt säilinud otsesele elutegevusele viitav arheoloogiline kultuurikiht: ehitiste ja kollete jäänused, esemed, toidujäänused jne. Mõni asulakoht on kasutusel olnud lühiajaliselt, teine aastasadu. Kui kiviaja külad ja laagripaigad rajati peamiselt veekogude äärde, siis edaspidi on

elukoha valik sõltunud karjakasvatuseks ja põlluharimiseks sobilikest maadest. Varase põlluharimise ajal otsiti üles kergesti haritavad maad, kuid need kurnati kiiresti ära, mistõttu jäid neis paigus asuladki lühiajaliseks. Varasel rauaajal valitud elupaigad on sageli paiknenud juba samal kohal praeguste küladega. Keskmisel rauaajal aga olid asulad sageli linnuste vahetus läheduses. Hilise rauaaja ja keskaja asustuspilt on olnud üsna sarnane. Suur maastiku ümberkorraldus ja paljude, sageli juba muinasajal rajatud külade likvideerimine jääb 18.–19. sajandisse, kui rajati suured mõisapõllud ja krunditi talud.

Lõuna tee 2 kinnistul on registreeritud ka teine arheoloogiamälestis – kultusekivi (Mälestise registri number 18777). Mälestise kaitsevöönd on 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist arvates. Kultusekivi (tänapäeval kasutatav termin: lohukivi) on kivirahn, millesse on tehtud üks või mitu peamiselt ümmargust (harvem ovaalset) lohku. Lohkude läbimõõt on tavaliselt 3–10 cm, sügavus 0,5–5 cm, lohu põhi on enamasti kausikujuliselt kumer. Kividesse ja kaljudesse lohkude süvistamist peetakse üheks varasemaks uskumusi või usulisi rituaale väljendavaks nähtuseks ning see on tuntud üle maailma. Skandinaavias hakati lohke kaljudesse tegema juba nooremal kiviajal, peamiselt siiski koos kaljujooniste tegemisega pronksiajal. Eestis teatakse lohukive praegu umbes 1750. Kõige rohkem on neid Põhja-Eestis, vähem Saaremaal ning vaid üksikuid Lõuna-Eestis. Nende dateerimine on problemaatiline: lohu enda vanust ei saa määrata ja lohukivide ümbruse uurimisel leitav ei pruugi olla seotud konkreetset lohkude tegemisega, küll aga kasutamisega. Siiski on ka Eesti lohukive peetud pronksiaegseks kultuurinähtuseks, kuna need esinevad peamiselt pronksiaegsete kivistkalmete läheduses. Lohkude tegemist kivisse seostatakse viljakuskultusega, sest kivid paiknevad toonasele maaviljelusele sobilikes piirkondades.

Pärandkultuuriobjekte Maa- ja Ruumiameti pärandkultuuri kaardirakenduse andmetel detailplaneeringu alal ei asu.

4.6. KESKKONNA VASTUPANUVÕIME

Ala tundlikkus on vastupanuvõime suurus, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest.

- Rae valla üldplaneeringuga on ala määratud tootmis- ja ärimaaks ja ühtlasi tiheasustusalaks.
- Ala on suhteliselt suure inimõjutusega (varasemalt on tehtud pinnaseteid, alustatud hoonestuse rajamisega, rajatud tehnovõrke jms).
- Lõuna tee alal on olemasolev tee, Tunneli tee alal on pinnasehunnikud, st tegemist ei ole looduslikku tähtsust omavate aladega.
- Tööde alal on maapinnalt esimene aluspõhjaline põhjaveekiht nõrgalt kaitstud maapinnalt lähtuva punkt- ja hajureostuse suhtes. Seetõttu on võimalik pinnasesse sattunud reo- ja saasteainete jõudmine esimesse aluspõhjas levivasse põhjaveekihti.
- Kavandataval tööalal kaitsealuseid liike ega elupaiku registreeritud ei ole, samuti ei asu tööala ühtegi kaitstavat ala, sh Natura 2000 võrgustiku ala. Planeeringualaga piirneb I kaitsekategooria liigi suurkonnakotka elupaigaga ja kavandatava Mõisaküla suurkonnakotka püsielupaigaga. Eemal on II kaitsekategooria liigi valgeselg-kirjurähni elupaik.
- Tööde ala ei asu rohevõrgustiku ega väärtusliku maastiku alal.

- Detailplaneeringu alal Lõuna tee 2 kinnistul on registreeritud kaks kinnismälestist – asulakoht (Mälestise registri number 18773) ja kultusekivi (Mälestise registri number 18777).
- Tööde alal ei asu maaparandussüsteemi reguleerivat võrku, detailplaneeringu alalt ärajuhitava vee eesvooluks on Kurna oja ja Aaviku kraav.

4.7. ALAD, KUS ÕIGUSAKTIDEGA KEHTESTATUD NÕUDEID ON ÜLETATUD VÕI VÕIDAKSE ÜLETADA

Teadaolevalt ei ole projektiala piirkonnas selliseid alasid, kus oleks õigusaktidega kehtestatud nõudeid ületatud või kus võidakse neid ületada.

5. VÕIMALIKE KESKKONNAMÕJUDE KIRJELDUS JA HINNANG MÕJU OLULISUSELE

Ehitustegevusega kaasnevad pöördumatud mõjud, nagu taimestiku eemaldamine, pinnasetööd ja maastikuilme muutumine. Lisaks kaasnevad ehitamise perioodil lühiajalised mõjud, nagu ehitusmasinate ja ehitustöödega seotud õhusaaste ja müra. Tegemist on ajutise iseloomuga mõjudega, mis lakkavad pärast tööde lõpetamist. Ehitustegevusega seotud mõjud on lokaalsed ning leevendusmeetmeid kasutades ei ulatu tööpiirkonnast kaugele. Tööde ala asub Rae valla üldplaneeringu kohaselt tiheasustusega piirkonnas, kuid peamiselt on naabruses tootmis- ja ärimaad. Tegevusest mõjutatavaid majapidamisi on üks ja see asub detailplaneeringu alal Ameerika tee 3 katastriüksusel (65301:001:0877).

Projektidega nähakse ette Lõuna, Lääne ja Tunneli tee rajamine, nende äärde kergliiklusteede rajamine ja alale sademeveelahenduse rajamine, seega kavandatud tegevusega kaasnevad kaevetööd ja kihiti tagasitõimised, materjalide tihendamised ja katmised. Kaasneb masinatega materjalide vedu, ehitusperioodil raskeveokite liiklussageduse tõus ning vibratsioon tihendamistöödest.

5.1. MÕJU MAAKASUTUSELE

Rae valla üldplaneeringuga on ala määratud tiheasustusalaks. Tegemist on tugeva inimõjuga piirkonnaga, st detailplaneeringu elluviimist on alustatud mitmel katastriüksusel, tehtud pinnasetõid on näha alates 2012. aasta ortofotodelt Maa- ja Ruumiameti geoportaalil.

Eelprojektidega kavandatud Lõuna, Lääne ja Tunneli teede ehitamine ja nende äärde kergliiklusteede ehitamine toimub valdavalt detailplaneeringuga kavandatud transpordimaal, mille alusel on 2008. ja 2012. a moodustatud ka juba transpordimaa sihtotstarbega kinnistud. Väikeses osas on teede rajamiseks haaratud ka kõrvalasuvad katastriüksused, mis on valdavalt äri- ja tootmismaa sihtotstarbega. Sademeveelahenduse rajamine hõlmab rohkemaid kinnistud, sest kavandatud on nii olemasolevate kraavide rekonstrueerimist kui ka uute kraavide rajamist ja kahe ülevoolutiigi rajamist. Valdavalt on kavandatav tegevus rohumaa ilmelisel alal (kõlvikuliselt „muu maa“). Metsaga kaetud alasid detailplaneeringu alal on, kuid teede ja sademeveelahenduse rajamiseks olulises osas ei ole vaja raadata.

Seega kavandatava tegevusega ei kaasne olulist mõju maakasutusele.

5.2. MÕJU MAASTIKULE, SH VÄÄRTUSLIKELE MAASTIKELE

Kavandatud teede ja sademeveelahenduse rajamine maastikku oluliselt ei mõjuta, kuna tegemist on tugeva inimõjuga alaga. Rae valla üldplaneeringuga on ala määratud tiheasustusalaks, detailplaneeringu lahendust

on hakatud ellu viima ja alal on nähtavad pinnasetööde jäljed. Ala on varasemalt kraavitatud ja dreenitud, osaliselt on ehitatud teid. Seega hetkel liigniiske pinnasega ala saab korrastatud teedevõrgu ja sademevee lahenduse, et oleks võimalik detailplaneeringu ala sihtotstarbeliselt kasutada. Detailplaneeringu alal ei ole üldplaneeringuga väärtuslikuks maastikuks määratud ala.

Seega kavandatud tegevuse elluviimisega ei kaasne olulist mõju maastikule.

5.3. MÕJU LOODUSLIKELE RESSURSSIDELE

Projektide elluviimiseks on täiendavalt vaja killustikku, liiva jm ehitusel kasutatavat loodusmaterjali. Täiendava materjali maht on suhteliselt väike, mistõttu on ebasoodne mõju maavaradele eeldatavalt vähene. Eelprojektides ei ole kasutatavate materjalide mahte välja toodud. Eelprojektide kohaselt tuleb enne kaevetöid eemaldatud kasvupinnas koondada hiljem alal haljastustööde tegemiseks või anda üle vastavat luba omavale ettevõttele. Seega kasutatakse olemasolevaid ressursse säästlikult.

Tööde teostamiseks on vajalik puid eemaldada, kuid raie maht on metsaste alade paiknemist arvestades väike. Eelprojektides ei ole puude eemaldamise mahtu välja toodud.

Kasutatavate materjalide ning likvideeritava puu- ja põõsarinde maht on Eesti mastaabis marginaalne ning oluline mõju loodusressurssidele puudub.

5.4. MÕJU PINNASELE

Teede ja sademeveelahenduse ehitamiseks on vajalik teha pinnasetöid, sest nii teede alt kui ka rajatavate kraavide ja ülevoolutiikide asukohast on vajalik eemaldada pinnas. Detailplaneeringu alal ei ole tegemist enam loodusliku alaga, st pinnast on juba mõjutatud varasemate ehitustöödega (teede, kraavide, dreenide jms ehitus, lisaks kruntide sisesed pinnasetööd). Pinnasetöid teostatakse lokaalselt tööalal, mistõttu on mõju pinnasele marginaalne. Väljakaevatav mineraalpinnas kasutatakse objektil maksimaalselt ära ja mida objektile kasutada ei saa, toimetatakse veomasinatega objektilt ära ning antakse vastavat luba omavale jäätmekäitlejale, kes tagab selle käitlemise või utiliseerimise vastavalt õigusaktidega kehtestatud nõuetele. Enne kaevetöid eemaldatud kasvupinnast kasutatakse pärast tööde lõppu ala korrastamisel.

Olulist negatiivset mõju pinnasele tööde käigus ei kaasne. Pinnast taaskasutatakse maksimaalselt.

5.5. MÕJU PINNA- JA PÕHJAVEELE

Kavandatavad tööd ei toimu veekogus. Detailplaneeringu ala eesvooludeks on Kurna oja suublaga Ülemiste järv ja Aaviku kraav suublaga Pirita jõe Vaskjala veehoidla. Detailplaneeringu elluviimiseks tagatakse Kurna oja juhitavate veekoguste minimaalne muutumine ja detailplaneeringuala ja selle lähiala olemasolevale olukorrale sarnane (erinevus kuni 10%) äravool, selleks on eelprojektis kavandatud kahe ühtlustustiigi rajamine. Lisaks täpsustatakse põhiprojekti etapis vajalikke meetmeid, et Kurna oja suubuvast kraavis säilitada veetaset (nt põhjapaisud vms meetmed).

Arvestades, et detailplaneeringualt kogutud veed suunatakse Tallinna linna pinnaveesüsteemi joogiveehaardesse, on oluline vältida detailplaneeringu alalt reostuse juhtimist suublasse.

Teede ja sademeveelahenduse rajamisel teostatakse töid masinatega, mistõttu võib reostus tekkida tehniliselt mitte korras masinate kasutamisest, kui kütus või kemikaalid satuvad pinnasesse või vette, ja ohustada nii pinna- kui ka põhjavee kvaliteeti. Detailplaneeringu kohaselt on alal lubatud keskkonnasõbralik tootmine,

seega reostuse tekkimise tõenäosus on detailplaneeringu lahenduse elluviimisel väike, kuid võimalik nt avariiolukordades. Detailplaneeringu alal ei ole puurkaeve ja alale ei ulatu puurkaevude hooldusalasid ega sanitaarkaitsealasid, mistõttu ohtu põhjavee kvaliteedile kavandatava tegevuse elluviimisel ei ole.

Kavandatava tegevuse elluviimisel mõju pinna- ja põhjavee kvaliteedile ei avaldu, kui tööde teostamisel järgitakse ehitamise head tava ja töötatakse tehniliselt korras masinatega.

5.6. MÕJU ROHEVÕRGUSTIKULE

Rae valla üldplaneeringu kohaselt piirneb detailplaneeringu ala rohevõrgustiku alaga. Ameerika tee T3 katastriüksusel olevast teest lääne suunda jääb rohevõrgustiku koridor, mis kulgeb mööda Kurna oja detailplaneeringualast lõunas. Kavandatavate töödega ei killustata rohevõrgustiku elemente ega halvendata selle toimimist.

Kavandatava tegevusega mõju rohevõrgustikule ei avaldata.

5.7. MÕJU KAITSTAVATELE LOODUSOBJEKTIDELE

Kavandatud tööde alal ei asu kaitseala, hoiuala, püsielupaika ega kaitstava looduse üksikobjekti piiranguvööndit. Lisaks ei asu kavandatava tööde alal kaitstava liigi leiukohta ega elupaika. Kavandatava tööde alaga ehk detailplaneeringu alaga piirneb I kaitsekategooria liigi suur-konnakotka elupaik (KLO9129127) ja kavandatav Mõisaküla suur-konnakotka püsielupaik. Lähim teadaolev suur-konnakotka pesa (EELIS ID 1063844084) asub ca 500 meetri kaugusel planeeringuala välispiirist. Lisaks asub planeeringuala läheduses II kaitsekategooria liigi valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) elupaik.

5.7.1. Suur-konnakotkas

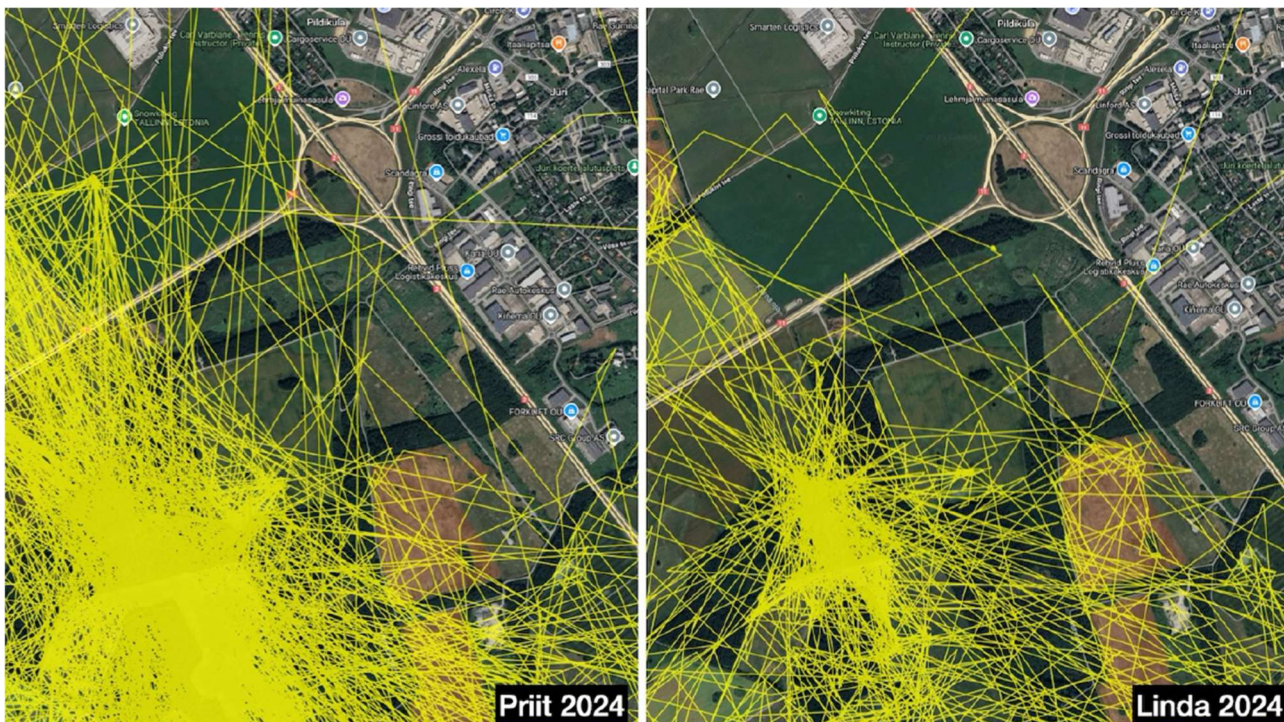
Linnuekspert OÜ koostas eksperthinnangu „Ekspert hinnang Ameerikanurga dp elluviimise mõjust Mõisaküla suur-konnakotka elupaigale (KLO9129127) ja toitumisaladele“ (koostatud 2025). Kuigi piiritletud elupaigas on ka üks väike-konnakotka registreeritud pesapuu, käsitletakse konnakotkaid allpool koos suur-konnakotkastena või ka konnakotkastena.

Suur-konnakotkas (*Clanga clanga*) on Eestis I kaitsekategooriasse kuuluv lokaalselt levinud üliharuldane haudelind. See liik pesitseb vanades soistes metsades ning peab saagijahti lammi- ja sooniitudel. Eestis on kõige olulisemateks ohuteguriteks suur-konnakotka hübriidiseerimine väike-konnakotkaga ning saagialade hävinemine ja kahjustamine, keskmise mõjuga ohuteguriteks on pesapaikade hävinemine ja pesitsusaegne häirimine. Kaitse-eesmärkide täitmise peamiseks eelduseks on piisava hulga suur-konnakotka elupaikade säilimine ning kaitstus (Väli, 2020).

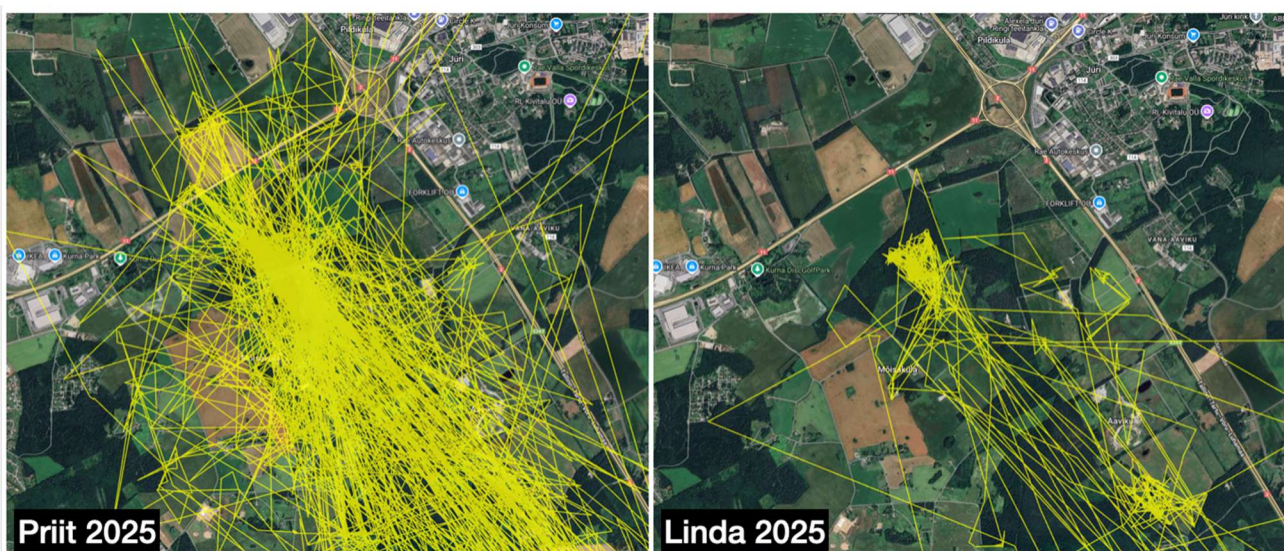
Suur-konnakotkad kasutavad toitumisaladena lagealaid, sh kultuurmaastikke, eelistades rohumaad, kus sobilike saakobjektide arvukus on suurem ning saagi tabamise võimalused paremad. Rohumaade hulgast on kõige kvaliteetsemad toitumisalad püsirohumaad, mida on iga-aastaselt hooldatud. Samuti on kvaliteetsed sellised rohumaad, kus heintaimede segu on kasvanud pikka aega ja nende liigiline koosseis on sarnane püsirohumaade heintaimede liigilise koosseisuga ja mida on iga-aastaselt hooldatud (niidetud). Mõlemal juhul on oluline, et kotkastel on võimalus saaki püüda läbi kogu pesitsusaja ning ka kotkaste saakobjektide liigiline koosseis ja arvukus on kõrge. Iga-aastaselt vahetuv põllukultuur on liigivaesem ja seetõttu ka saagivaesem. Konnakotkaste jaoks on oluline, et neile sobivad rohumaad oleksid iga-aastaselt niidetud (hooldatud), sest hooldamata rohumaadel on saagi tabamise edukus madalam. Aastate jooksul hooldamata rohumaad muutub

ka liigiliselt vaesemaks ja saagi püüdmine on heintaimede kõrgusest tulenevalt oluliselt takistatud (Linnuekspert OÜ, 2025 (2))

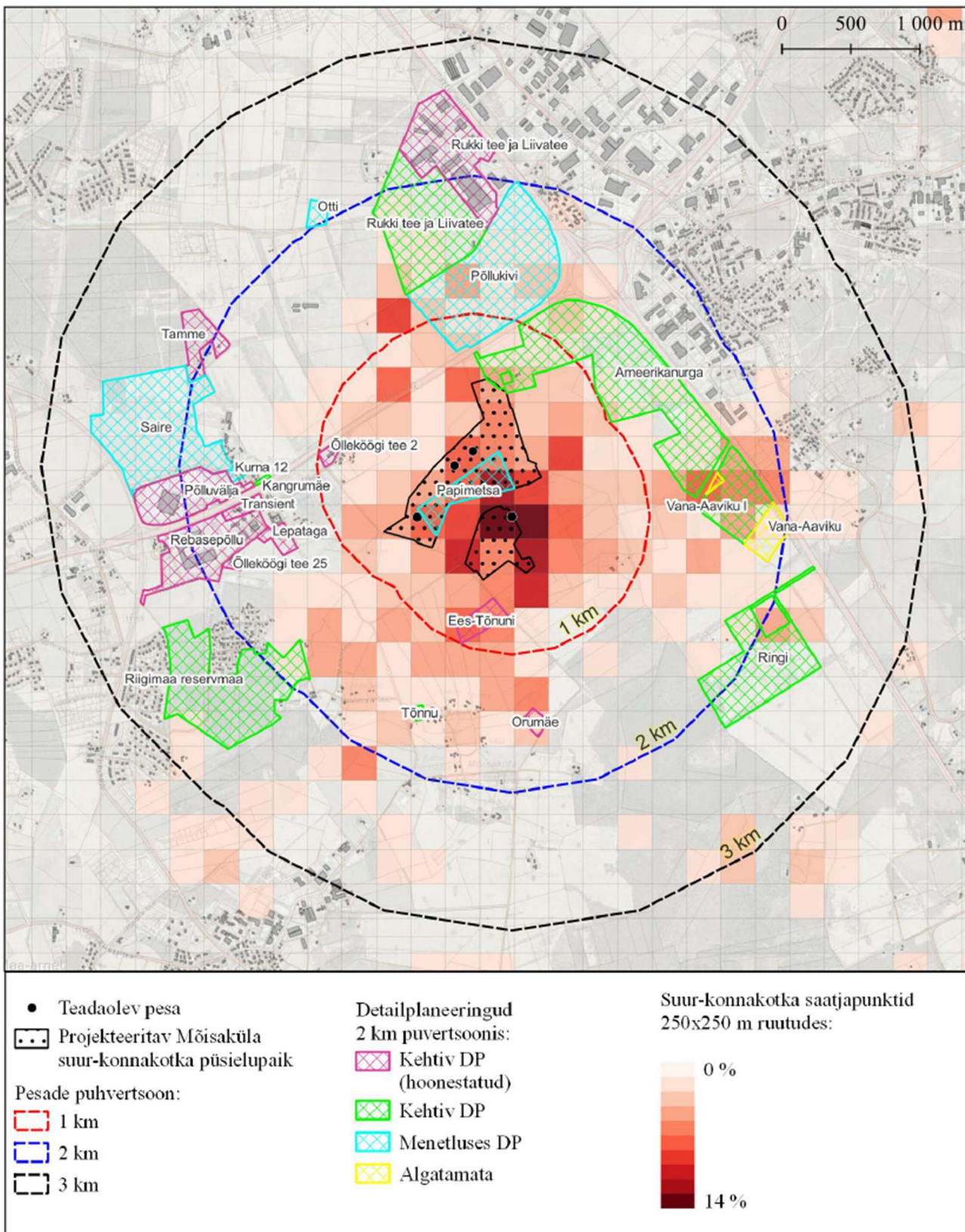
MTÜ Kotkaklubi paigaldas 2023. ja 2024. aastal Mõisaküla suur-konnakotka pesitsusterritooriumi asustavatele vanalindudele GPS-saatjad ning linnud said nimeks Priit ja Linda. Mõisaküla konnakotkaste lennuteekonnad 2024. ja 2025. aasta pesitsushooajal on esitatud joonisel 7 ja 8, millelt saab üldistatult jäeldada, et pesitsusterritooriumi tuumikala on pesast kuni 1 km kaugusel ning peamised toitumisalad asuvad kuni ca 2 km kaugusel pesast, seejuures eelistatult lõuna, edela ja loode suunas.

Joonis 7. Mõisaküla konnakotkaste asukohad koos lennuteekondadega kogu 2024. aasta pesitsushooaja jooksul Ameerikanurga detailplaneeringu ala ümbruses (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)).

Joonis 8. Mõisaküla konnakotkaste asukohad koos lennuteekondadega kogu 2025. aasta pesitsushooaja jooksul Ameerikanurga detailplaneeringu ala ümbruses (Linnuekspert OÜ, 2026).

Joonis 9. Mõisaküla kotkaste asukohad ja piirkondade kasutamise intensiivsus. Mida tumedam toon, seda rohkem asukohapunkte selles tingruudus (250x250 meetrit) (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)). Otti, Kurna 12 (Kangrumäe tee 5) ja Papimetsa kinnistu detailplaneeringu menetlemine on lõpetatud (Kiili ja Rae valla geoportaal).

Ekspert hinnangus on toodud, et kui vaadata lisaks kaugusele pesast asukohapunktide sagedust 250x250 m ruutudes (joonis 9) on näha, et kotkad ei kasuta maastikku kogu pesapaiga ümbruses ühtlaselt, vaid selgelt eristuvad mõned piirkonnad – peamiselt pesa vahetus läheduses ja pesast põhja, edela ning ida suunas. Tallinna ringtee piirkonda ei väldita, sest osa olulisest toitumisalast asub ringteest põhjas. Samas välditakse Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maanteed, ilmselt ka seetõttu, et maanteest idas toitumisalad puuduvad. Andmete põhjal saab üldistavalt järeldada, et Mõisaküla suur-konnakotkaste pesitsusterritooriumi tuumikala on pesast kuni 1 km kaugusel ning peamised toitumisalad asuvad kuni ca 2 km kaugusel pesast, seejuures eelistatult lõuna, edela ja loode suunas.

Kuna pesast kaugemal kui 1 km viibisid kotkad hoonetest keskmiselt enam kui 440 m kaugusel, võib eeldada, et suuremate arenduste (tehnopargid, laohooned, suured tööstushooned) ümber on vajalik jätta ca 500 m laiune puhver tagamaks toitumisalade juures arendusest tekkivate häiringute vähendamise võimalikult suures ulatuses, või muud asjakohased meetmed, millede eesmärgiks on samaväärselt minimeerida arendusest tulenevaid häiringuid (joonis 10). Lisaks tuleks vältida uute asukohtadega häiringuallikate rajamist pesale lähemale kui 1 km, st pesitsusterritooriumi tuumikalale (Väli, 2020).

Joonis 10. Ameerikanurga detailplaneeringu ala punase pidevjoonega, seda ümbritsev 500 m puhver punase katkendjoonega ja Mõisaküla konnakotkaste pesi ümbritsev 1 km suurune kombineeritud puhver valge katkendjoonega (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)).

Ekspert hinnangu kohaselt võivad detailplaneeringu elluviimisega kaasneva ehitusaegne häiring pesitsemisele (müra, vibratsioon), kasutusaegne häiring pesitsemisele (müra, visuaalhäiring) ja mõju toitumisaladele (otsene kadu, kaudne mõju vältimise tõttu).

Ehitusaegne häiring pesitsemisele. Tegemine on häiringuga, mis kaasneb ehitusega kaasnevate töödega – kasvukihi koorimine ja äravedu, kaevetööd, täitematerjali vedu, ehitusmaterjalide vedu, pinnase tihendamine, vaiade rammimine jms ning kõigega kaasnev sõidukite liikumine. Häiring on kotkastele tajutav kuulda müra, Objekti asukoht: Harju maakond, Rae vald, Kurna küla

tajutava vibratsioonina ja visuaalselt nähtava intensiivse inimtegevusega piirkonnas, kus seda varem ei olnud (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)). Liigi kaitse tegevuskavas on pesitsusaegne häirimine hinnatud keskmise tähtsusega ohuteguriks (Väli 2020).

Kasutusaegne häiring pesitsemisele. See häiring on kotkastele tajutav kuuldava mürana ja visuaalselt nähtava inimtegevusena. Tegevus jaguneb omakorda passiivseks (hooned, parklad, muu taristu) ning aktiivseks (inimeste ja sõidukite liikumine). Ajaliselt seguneb see ehitusaegse häiringuga (tehnoparki ei rajata ühes etapis korraga) ning on pikaajaliselt kestev (ületab kotkaste eluea) (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)). Liigi kaitse tegevuskavas on pesitsusaegne häirimine hinnatud keskmise tähtsusega ohuteguriks (Väli 2020).

Mõju toitumisaladele. DP elluviimine omab toitumisaladele nii otsest (toitumisalade pindala vähenemine) kui kaudset mõju (häiringust tingitud toitumisalade vältimine). Ameerikanurga DP alale jääb ca 60 ha ulatuses ajaloolist rohumaad, mis käesoleval ajal on kas hooldamata rohumaad, tühermaa või kooritud pinnakattega endine rohumaad. GPS saatjate andmete analüüs näitab, et kotkad ei kasuta Ameerikanurga DP ala olulise toitumisalana, kuid võib eeldada, et seda vähemalt osaliselt seetõttu, et ala on regulaarselt hooldamata. GPS-saatjate andmestik on samas näidanud, et maantee lähedus ei ole soodsate toitumisalade puhul liigile välistav tegur. GPS-saatjate andmestik näitab, et kotkad viibisid pesast kaugemal kui 1 km hoonetest keskmiselt enam kui 440 m kaugusel ja saab eeldada, et tegu on teadliku suurte hoonete ja sealse kaasneva inimõju vältimisega (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)). Liigi kaitse tegevuskavas on saagialade hävinemine ja kahjustamine hinnatud suure tähtsusega ohuteguriks (Väli 2020).

Järeldused

Ehitusaegne häiring pesitsemisele. Liigi kaitse tegevuskava nimetab üldiseks pesitsusaegset häirimist vältivaks meetmeks „uusi taristuobjekte (nt teid) ja elamuid ei ehitata pesadele lähemale kui 1 km“. Pesadest lähtuv 1 km suurune puhver kattub Ameerikanurga detailplaneeringu alaga. Käesoleval ajal jääb 1 km tsooni sisse Tallinna ringtee, Ameerika tee, Lääne tee 8 mulla sõelumistöõde asukoht ning üksikelamu Ameerika tee 3 maaüksusel. Kõik need taristuobjektid ja tegevused olid olemas ajal, mil konnakotkad pesapaiga valisid, nende häiringuallikate suurus ja iseloom ei ole ajas muutnud. Lääne tee 1, 2, 4, 6 ja 8 maaüksused ei paku kotkastele ilmselt sobilikku toitumisalala ja seetõttu kasutatakse seda ala harva. Esmase järelduse kohaselt on toitumisalala kvaliteet lindudele olulisem kui teeliiklusest tulenev mürahäiring (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)).

Kasutusaegne häiring pesitsemisele. Liigi kaitse tegevuskava nimetab üldiseks pesitsusaegset häirimist vältivaks meetmeks „uusi taristuobjekte (nt teid) ja elamuid ei ehitata pesadele lähemale kui 1 km“. GPS-saatjate asukohapunktidest saab teha järeldusi, et sobivate toitumisalade puhul vähemalt Tallinna ringtee vahetut lähedust ei väldita. Lääne tee 1, 2, 4, 6 ja 8 maaüksused ei paku kotkastele ilmselt sobilikku toitumisalala ja seetõttu kasutatakse seda ala harva. Esmase järelduse kohaselt on toitumisalala kvaliteet lindudele olulisem kui teeliiklusest tulenev mürahäiring. Samas viibisid kotkad pesast kaugemal kui 1 km hoonetest keskmiselt enam kui 440 m kaugusel ja saab eeldada, et tegu on teadliku suurte hoonete ja sealse kaasneva inimõju vältimisega (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)).

Mõju toitumisaladele. GPS-saatjate andmestik näitab, et kotkad viibisid pesast kaugemal kui 1 km hoonetest keskmiselt enam kui 440 m kaugusel ja saab eeldada, et tegu on teadliku suurte hoonete ja sealse kaasneva inimõju vältimisega. Ameerikanurga DP välispiirist 500 m puhvri sisse jääb 8,2 ha praegust PRIA-s registreeritud püsirohumaad ja 160 ha praegu erinevate põllukultuuridega (sh kultuurhein) maad. Osa sellest

on praegu kotkaste poolt toitumisalana aktiivselt kasutuses, osa erinevatel põhjustel mitte (nt kogu Ameerika ja Ameerikaplatši maaüksuse lageala – ca 33 ha). Seega häiringust tulenevaks toitumisalade kasutamise vältimise ulatuseks saab lugeda rohumaade pindala vahemikus 80-160 ha (Linnuekspert OÜ, 2025 (2)).

Kumulatiivne mõju Mõisaküla suur-konnakotkaste toitumisaladele.

Piirkonna teiste arendustega koosmõju Mõisaküla suur-konnakotkaste toitumisaladele (2 km tsoonis pesadest) on Linnuekspert OÜ hinnanud töös „Ekspertihinnang Põllukivi detailplaneeringu elluviimise mõjust I kaitsekategooria liigi suur-konnakotka toitumisaladele“ (koostatud 2024). Ekspert on nimetatud töös käsitletud ka Ameerikanurga detailplaneeringuga kavandatud tegevust ja leidnud, et koosmõjus teiste juba kehtestatud detailplaneeringutega kavandatavate tegevuste realiseerimisega on toitumisalade otsene ja kaudne kadu kokku 40%. Selline toitumisala kadu omab juba selget negatiivset mõju pesitsusterritooriumi kvaliteedile (tabel 1 ja 2).

Tabel 1. Mõisaküla konnakotkaste toitumisala pindala muutus 2 km kaugusel pesast piirkonna detailplaneeringute elluviimise korral – otsene mõju (Linnuekspert OÜ, 2024).

Toitumisalade otsene mõju (planeeringuala) pesast 2 km raadiuses						
DP	Looduslik rohumaad, püsirohumaad, ha		Põllukultuur, ha		KOKKU, ha	
Põllukivi	66,6	13,4%	0,6	0,1%	67,2	6,9%
Ameerikanurga	1,9	0,4%	37,4	7,8%	39,4	4,0%
Vana-Aaviku I	0,6	0,1%	19,2	4,0%	19,8	2,0%
Ringi	1,2	0,2%	4,2	0,9%	5,4	0,6%
KOKKU	70,9	14,2%	61,4	12,7%	131,8	13,5%
2 km	495,9		482,6		978,4	

Tabel 2. Mõisaküla konnakotkaste toitumisala pindala muutus 2 km kaugusel pesast piirkonna detailplaneeringute elluviimise korral – kaudne mõju 500 m häiringupuhvri korral (Linnuekspert OÜ, 2024).

Toitumisalade kaudne mõju (500 m puhver) pesast 2 km raadiuses						
DP	Looduslik rohumaad, püsirohumaad, ha		Põllukultuur, ha		KOKKU, ha	
Põllukivi	62,0	12,5%	62,5	13,0%	124,5	12,7%
Ameerikanurga	117,0	23,6%	84,1	17,4%	201,1	20,6%
Vana-Aaviku I	33,6	6,8%	60,1	12,4%	93,6	9,6%
Ringi	33,4	6,7%	16,6	3,4%	49,9	5,1%
Kõik DP-d üheaegselt	146,0	29,4%	118,3	24,5%	264,3	27,0%
2 km	495,9		482,6		978,4	

Põllukivi, Ameerikanurga, Vana-Aaviku I ja Ringi detailplaneeringud koosmõjus põhjustaks toitumisaladel leiduvate rohumaade otsese kao 14% ja otsese ning kaudse kao kokku 44% praegu olemasolevast rohumaast. Võrdluseks Põllukivi detailplaneeringu ala osakaal rohumaade otsese kaos on 90% ja Mõisaküla konnakotkad

kasutasid Põllukivi maaüksust toitumisalana aktiivselt 2023 GPS-andmete kohaselt. Põllukivi arendus sai vähendatud mahus väljaehitamiseks nõusoleku, muuhulgas tingimusega, et Pähklimäe teest läänes asuv hoonestamata jääv ala on hoonestatava ala puhvertsoon. Lisaks seati tingimusi konnakotkastele toitumisalade loomiseks ja parendamiseks (Linnuekspert OÜ, 2024)).

Lisaks koostas Linnuekspert OÜ 2026 aastal töö „Eksperthinnang Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimise ja Rae valla üldplaneeringu ning lähipiirkonnas asuvate kehtivate või vastuvõetud detailplaneeringute elluviimise koosmõjust Mõisaküla suur-konnakotka elupaigale (KLO9129127) ja toitumisaladele“. Eksperthinnangus on käsitletud Rae ja Kiili valla geoinfosüsteemi andmetel kehtestatud või vastu võetud detailplaneeringute mõju ja Rae valla üldplaneeringuga kavandatud tegevuste (kavandatud kogujateed) mõju Mõisaküla suur-konnakotkaste toitumisaladele. Käsitletud detailplaneeringud on:

- Kurna küla Tamme kinnistu (DP0306);
- Kurna küla Saire kinnistu osa ja lähiala (DP1108);
- Kurna küla Põlluvälja kinnistu ja lähiala (DP1084);
- Kurna küla Kangrumäe kinnistu ja lähiala (DP1001);
- Kurna küla OÜ Transient tootmisbaasi (DP0121);
- Kurna küla Lepataga kinnistu ja lähiala (DP0769);
- Kurna küla Rebasepõllu ja Läänerebase kinnistute (DP0472);
- Kurna küla Õlleköögi tee 2 ja lähiala (DP1075);
- Kurna küla Õlleköögi tee 25 kinnistu ja lähiala (DP1097);
- Endise Väljamäe aiandusühistu territooriumi (DP0208);
- Riigimaa reservmaa nr AT021211057 ja reformimata riigimaa nr 5125 (DP0292);
- Üldplaneeringut muutev Mõisakülas Tõnnu (DP0305);
- Mõisakülas Ees-Tõnuni (DP0344);
- Mõisakülas Tominga ja Tammetõru (DP0301);
- Mõisakülas Orumäe (DP0324);
- Aaviku küla Ringi kinnistu ja lähiala (DP0216);
- Aaviku küla Vana-Aaviku I kinnistu (DP0063);
- Ameerikanurga kinnistu ja lähiala (DP0491);
- Ameerikanurga tehnopargi ja teede (DP0650);
- Rukki tee kinnistute muutmise ja Liivatee katastriüksuse ning lähiala (DP0802).

Selles eksperthinnangus jõuab ekspert järeldusele, et enamik Mõisaküla suur-konnakotkaste pesadest 2 km raadiuses asuvatest kehtestatud või vastu võetud detailplaneeringutest ei oma elluviimisel Mõisaküla konnakotkastele pesitsusaegset negatiivset häirivat mõju ega ka mõju toitumisalade kvaliteedile. Mõned planeeringud on ellu viidud juba enne Mõisaküla territooriumi teadaolevat asustamist suur-konnakotkaste poolt, enamik asuvad aladel, kuhu pesitsemist häirivad mõjud ei ulatu (>1km) ja mis ei ole ka varasemalt olnud kasutuses toitumisaladena. Et nende planeeringute elluviimisel puudub negatiivne mõju, puudub neil ka negatiivne koosmõju.

Võimalik negatiivne ehitusaegne ja kasutusaegne mõju on tuvastatud Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimisel, välja on pakutud ka vältimis- ja leevendusmeetmed (Linnuekspert 2025 (2)). Negatiivne mõju toitumisalade kvaliteedile leiti Ameerikanurga ja Vana-Aaviku I detailplaneeringu elluviimisel, vähesel määral ka Ringi ja Rukki tee ja Liivatee detailplaneeringuala lõunaosas. Nimetatud nelja detailplaneeringu puhul on nende

elluviimise käigus kavandatava tegevuse mõjusid Mõisaküla suur-konnakotkaste elupaigale ja toitumisala kvaliteedile põhjalikult hinnatud vaid Ameerikanurga detailplaneeringu puhul (Linnuekspert, 2026).

Negatiivne koosmõju esineb eelkõige Ameerikanurga ja Vana-Aaviku I detailplaneeringute elluviimisel. Maastikuliselt on nende planeeringute alad piirnevad ja Vana-Aaviku I on sisuliselt Ameerikanurga mõtteline jätk (joonis 9). Samas liituvad nende detailplaneeringute elluviimisel toitumisalade kaudse kadumise (kuni 500m) vältimispuhvrid ja kotkaste poolt välditav ala on arvutuslikult väiksem kui kahe teineteisest eemal asetseva sarnase detailplaneeringu puhul (Linnuekspert, 2026).

Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimisega kaasnev toitumisala kvaliteedi langus on kompenseeritav uute kvaliteetsete toitumisalade loomisega kotkaste pesitsusterritooriumi tuumikalasse (Linnuekspert 2025 (2)). Samuti on kompenseeritav Ameerikanurga ja Vana-Aaviku I koosmõju.

Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimise käigus potentsiaalsete toitumisalade otsese kao kompenseerimiseks on ette nähtud Mõisaküla suur-konnakotka elupaiga tuumikalale, st pesadest 1 km raadiuses, vähemalt 60 ha ulatuses hooldatavate püsirohumaade ja/või neile ökoloogiliselt analoogsete hooldatavate rohumaade loomine. Toitumisalade kaudse kao (kuni 500m puhver) kompenseerimiseks on Mõisaküla suurkonnakotka elupaiga toitumisalale, st pesadest kuni 2 km raadiuses, täiendavalt ette nähtud vähemalt 80 ha ulatuses hooldatavate püsirohumaade ja/või või neile ökoloogiliselt analoogsete hooldatavate rohumaade loomine. Lisaks tuleb nii hooldatavatel püsirohumaadel kui ka hooldatavatel rohumaadel tagada kotkaste toitumistingimusi arvestav hooldusrežiim, mida on kirjeldatud eksperthinnangus (Linnuekspert 2025 (2)).

Ameerikanurga detailplaneeringu huvitatud isik OÜ Orbital Tallinn on asunud eksperthinnangus toodud meetmeid ellu viima ja on Rae vallaga sõlminud rendilepingud Ameerika, Ameerikaplatsi, Teeääre, Võilille ja Väikepõllu maaüksustel kogupindalaga 122,4 ha (joonisel 11 roosaga) püsirohumaade rajamiseks ja hooldamiseks eksperthinnangus (Linnuekspert 2025 (2)) toodud korras. Samuti on riigi omanduses olevatest rendimaadest 2026. a oksjonile tulemas käesoleval ajal hooldamata rohumaad Kiili vallas Suur-Tooma, Pajuaasa, Sooaasa ja Soopõllu maaüksustel kogupindalaga 46,8 ha (joonisel 11 helerohelisega). Rendiõiguse omandamise korral 2026. a oleks võimalik sinna rajada ja hooldada seal rohumaad alates 2027. aastast (Linnuekspert, 2026).

Joonis 11. Roosaga on tähistatud OÜ Orbital Tallinn poolt 2026.a rajatavad rohumaad, helerohelisega riigile kuuluvad rohumaad Kiili vallas, mille rendiõiguste oksjon toimub 2026. a ja kuhu 2027. a oleks võimalik rajada hooldatavad rohumaad. Valgete punktiiridega vastavalt 1 km ja 2 km raadius pesadest (Linnuekspert, 2026).

Ameerikanurga detailplaneeringu ala hoonestamise soovi korral tuleb arendajal täita mitmeid meetmeid, mida Linnuekspert OÜ on eksperthinnangus (2025 (2)) välja toonud ja mida rakendades arenduse mõju Mõisaküla konnaotkaste elupaigale ja toitumisalale ei ole oluline. Seega kui eksperdi poolt ette kirjutatud mahus meetmete rakendamine on teostatav, võib lugeda mõju mitteoluliseks.

Meetmed vähendamaks Mõisaküla konnaotkaste elupaigas kogu detailplaneeringus kavandatud ehitusaegset ja kasutusaegset häirimist pesitsusele ning mõju toitumisaladele:

- Alustada arendust Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maanteest kui olemasoleva häiringuallika suunast.
- Võimalusel vältida Ameerikanurga detailplaneeringu alal hoonestuse rajamist kotkaste pesadest 1 km raadiuses.
- Ehituse korral vältida kotkaste pesadest 1 km raadiuses pesitsusaegse häiringu vältimiseks perioodil 15.03-31.08 müra- ja vibratsioonirikkaid töid.
- Pesitsusaegsete tööde maht ja iseloom tuleb kooskõlastada liigiekspertiga.
- Mõisaküla konnaotkaste elupaiga läheduses olevad elektriõhuliinid tuleb ohustada (joonis 12), milleks on järgmised samaväärsed võimalused:
  - asendada õhuliin maakaabliga;

- niitmine kord aastas, hiljemalt 31.08, järgneva rotatsiooniga – viiendik rohumaadest niidetakse perioodil 01.07-15.07; teine viiendik perioodil 16.07-31.07; kolmas viiendik perioodil 01.08-15.08, neljas viiendik perioodil 16.08-31.08 ning viies viiendik võib olla ajutiselt kasutuses muul otstarbel kui rohumaal. Kui alasid kasutatakse ainult püsirohumaana ja/või rohumaana, siis jaotatakse kogu maa niitmine neljale perioodile. Alad roteeruvad aastate kaupa, st samal alal niidetakse samal ajal kord viie aasta jooksul. Konnakotkaste pesade vahele jääv maatükk Suur-Tooma (katastritunnus 30401:001:2250) peab olema kasutuses hooldamisele kuuluva püsirohumaana.
- Roteeruvate hooldatavate püsirohumaade ja rohumaade valik kooskõlastatakse liigiekspertiga.
- Hooldatud püsirohumaadelt ja rohumaadelt tuleb niidetud materjal, sh purustatud materjal koguda kokku, kusjuures roteeruvalt hooldades ei pea purustatud materjali kokku koguma, vaid võib jätta seemnete liigilise mitmekesisuse tagamiseks kohapeal idanemiseks.

Eelpool on allajoonitult toodud need meetmed, mille rakendamine on kohustuslik juba teede ja sademeveelahenduse rajamisel.

Seire

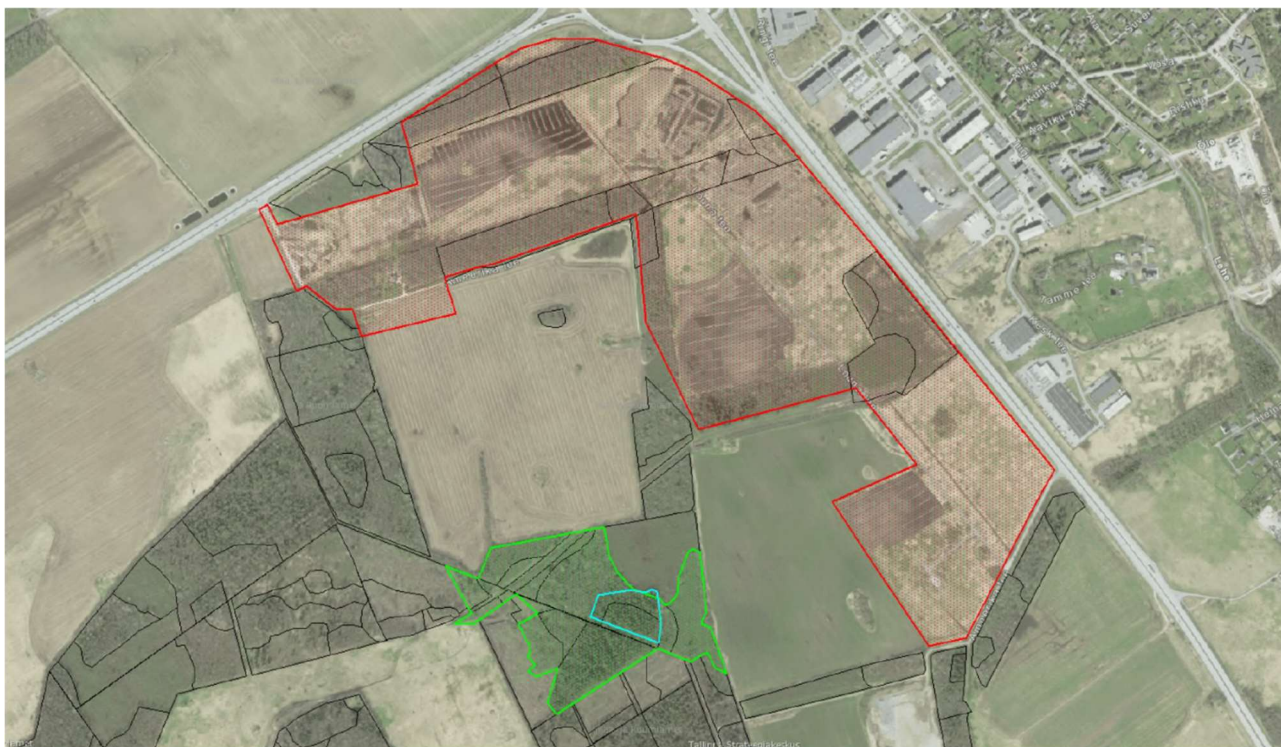
- Elupaigas peab toimuma iga-aastane seire, mis võimaldab ajakohast infot kasutades (nt pesa asukoht) kohandada meetmeid.
- Vähemalt üks pesitsev lind peab olema varustatud GPS-saatjaga. See annab jooksvat infot linnu käitumisest, maakasutusest ja võimaldab vältimis- ja leevendusmeetmetesse teha jooksvaid korrekture. Samuti on tagantjärgi võimalik hinnata meetmete tõhusust.

Eelpool toodud meetmete rakendamine on Ameerikanurga detailplaneeringu alal arenduse elluviimiseks kohustuslik ja ainult juhul, kui neid meetmeid rakendatakse, saab tegevuse mõju Mõisaküla konnakotkastele lugeda mitteoluliseks. Eelpool toodud meetmed ja seire tuleb ehitusloa andjal lisada haldusakti tingimusena ja on arendajale täitmiseks kohustuslikud. Teede ja sademeveelahenduse rajamiseks ehitusloa andmisel on kohustuslikud allajoonitud kirjas esitatud meetmed (sh seiremeetmed).

5.7.2. Valgeselg-kirjurähn

Linnuekspert OÜ koostas eksperthinnangu „Eksperthinnang Ameerikanurga dp elluviimise mõjust Kurna valgeselg-kirjurähni pesitsuselupaigale (KLO9131093) (koostatud 17.12.2025).

Valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*) asustab peamiselt vanemaid niiskeid leht- ja segametsi, okasmetsi võib kasutada enamasti vaid pesitsusvälisel ajal ja need ei oma tema kaitse korraldamisel olulist tähtsust. Elupaigavalikul on talle tähtsaim piisava hulga seisvate surnud lehtpuude olemasolu, milles elavad putukad ja nende vastsed on valgeselg-kirjurähni peatoiduks. Valgeselg-kirjurähni peamised ohutegurid on vanade lehtmetsade raie ja lehtpuustute vanuselise struktuuri muutus. Samuti metsa loodusliku uuenemise asendamine okaspuukultuuri rajamisega ja surnud seisva ja lamapuidu eemaldamine metsamajanduse käigus, energiapuidu saamise vm eesmärgil (Linnuekspert OÜ, 2025 (1)).

Joonis 13. Kurna valgeselg-kirjurähni pesitsuselupaik EELISes (piiritletud sinisega) ja uus piiritlemise ettepanek (viirutatud helerohelisega), Ameerikanurga DP ala (piiritletud ja viirutatud punasega). Musta peenjoonega metsaeraldiste piirid (Linnuekspert OÜ, 2025 (1)).

Kurna valgeselg-kirjurähni elupaik on EELISesse kantud 12.09.2019. a vaatluse alusel, mis tähendab, et vaatlus ei ole tehtud pesitsusajal ja seega ei pruugi viidata liigi pesitsemisele antud alal. Ekspert teeb eksperthinnangus ettepaneku EELISesse kanda laiendatud valgeselg-kirjurähni elupaik, mis arvestaks olemasoleva elupaiga läheduses paiknevate liigile sobivate metsa kasvukohatüüpidega (joonis 13).

Detailplaneeringu ala välispiir asub lähimas punktis 440 m ja elupaiga uuendatud piiriettepaneku jõustamise korral 300 m kaugusel Kurna valgeselg-kirjurähni pesitsuselupaiga välispiirist (joonis 13). DP ala ja elupaiga vahele jääb avatud maastik ehk rahnidele sobimatu ala, mis ei paku ei toitumis- ega pesitsemisvõimalust ja mida rahnid metsaliikidena väldivad, sest on kõrge oht kiskluseks ja puuduvad liigile omased varjumisvõimalused (Linnuekspert OÜ, 2025 (1)).

Ekspert hinnangu kohaselt võivad detailplaneeringu elluviimisega kaasneva ehitusaegse häiringu pesitsemisele (müra, vibratsioon) ja kasutusaegse häiringu pesitsemisele (müra, visuaalhäiring).

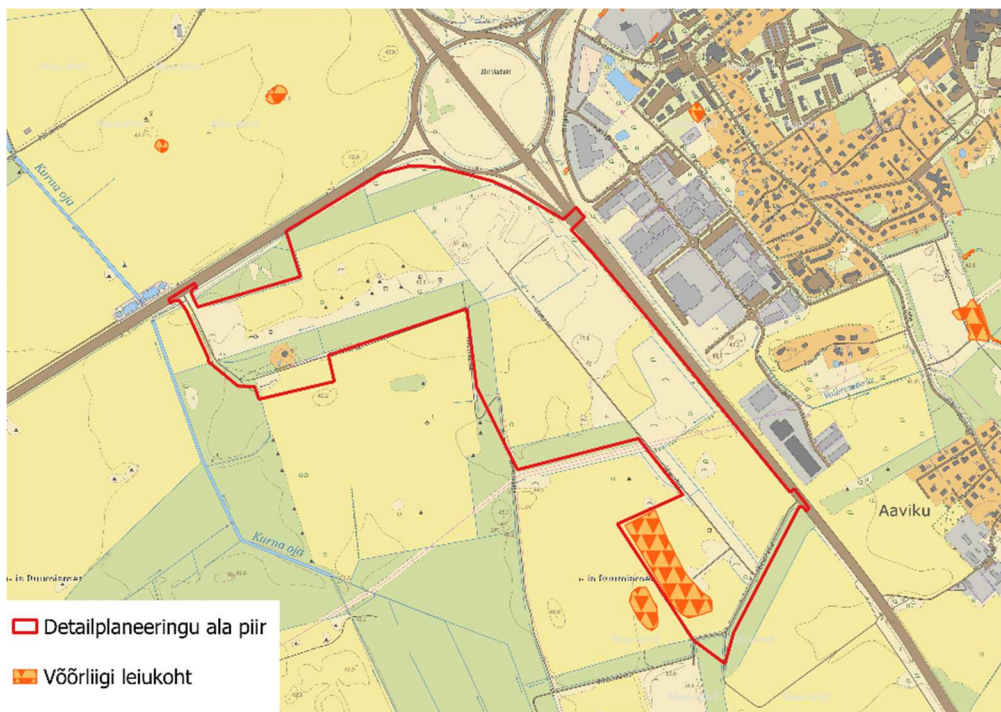
Planeeringulahenduse elluviimise käigus tajutavad mõjud (müra ja vibratsioon) võivad lehevabal ajal (esimesed 2,5 kuud pesitsusajast) ja idakaarte tuultega (kõige harvemini esinev tuulesuund) kanduda vähesel määral elupaika planeeringuala lõunapoolse osa ehitustööde käigus müra- ja vibratsioonirikaste tegevuste ajal. Ei ole ette näha, et detailplaneeringu elluviimisest tulenev täiendav müratase elupaiga välispiiril ületaks 45 dB. On ette näha, et säilib tavapärane mürafoon, mis jääb Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ lisa 1 järgi I kategooria ehk vaikse ala normtasemest (45-55 dB) allapoole. Valgeselg-kirjurähn ei ole väga häirimistundlik liik ja pesitseb tavapärase häiringufooniga parkides ja kalmistutel. DP ala põhja- ja keskosa ning pesitsuselupaiga vahele jääb

kasvav mets, mis DP alal on kavandatud visuaalse ja mürahäiringu levikupuhvrina säilitada ja toimib ka võimaliku müra leviku tõkendina valgesselg-kirjurähni pesitsuselupaika (Linnuekspert OÜ, 2025 (1)).

Ekspert on järeldusena välja toonud, et Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimisega ei kaasne foonist eristuvat negatiivset mõju Kurna valgesselg-kirjurähni elupaigale ja seal pesitsevatele isenditele. Seega ei kaasne vajadust ennetavateks, leevendavateks või kompenseerivateks tegevusteks.

5.8. MÕJU VÕÕRLIIKIDE LEVIKULE

Detailplaneeringu alal Lõuna tee 8 katastriüksusel on registreeritud karuputke koloonia (ID: HA037), mille tõrjeliigiks on määratud käsitsi mürgitamine (joonis 14). Eesti loodusest võib leida eeskätt Sosnovski (*Heracleum sosnowskyi*) ja hiid-karuputke (*Heracleum mantegazzianum*). Pärsia karuputke (*Heracleum persicum*) kohta on olnud Eestis seni üksikuid teateid. Idanenud Sosnovski ja hiid-karuputke seemik on ümara kuni kolmehölmalise lehega, mitmeaastasel karuputkel on leht rohkem lõhestunud. Karuputkede areng ja õitsemise puhkemine sõltub suuresti keskkonningimustest. Näiteks võsa vahel varjus kasvades võib karuputk aastaid kiratseda ja püsida küllaltki väiksena, raskelt märgatavana. Tavatingimustel kasvab taim esimesel aastal u 60 cm kõrguseks, teisel aastal u 1,5 m kõrguseks ja kolmandal aastal, mil kõige enam võõr-karuputkedest ka õitseb, kasvab taim juba 3 meetri kõrguseni. Karuputkede valged õied on koondunud suurtesse sarikatesse. Igast õiest areneb kaks üheseemnelist vilja (seemnis). Ühel taimel võib valmida kuni 100 000 seemet ning need võivad püsida elujõulisena mullas 8–10 aastat. Enamik seemneid idaneb kevadel, kuid mõned ka suvel või sügisel. See muudab karuputke tõrje keeruliseks, kuna uusi taimi tärkab kogu kasvuperioodi vältel (Keskkonnaameti veebileht).

Joonis 14. Võõrliigi leiukohad detailplaneeringu alal ja lähiümbruses.

Võõrliigi levitamine on looduskaitseaduse § 57 lg 1 kohaselt keelatud. Karuputke puhul moodustub ajapikku mullas püsiv seemnepank, mis püsib mullas elujõulisena vähemalt 10 aastat. Seega tuleb vältida karuputke koloonia alal tegevusi, mis võivad pinnast sealt edasi liigutada ka tahtmatult (nt masinate ratastega edasi

kanda). Kui Lõuna tee 8 katastriüksusel on plaanitud ehitustööd, mille käigus on vajalik eemaldada pinnast karuputke koloonia alalt, tuleb eelnevalt esitada Keskkonnaametile taotlus võõrliigi koloonia teisaldamiseks.

Lõuna tee 8 katastriüksusel asuvas koloonias (ID: HA037) on tõrjemeetodiks käsitsi mürgitamine. Keskkonnaameti hinnangul ei ole käsitsi mürgitamisel olulist negatiivset mõju suur-konnakotkaste toitumisalale, kuna töödeldakse ainult karuputke taimi, mitte kogu ala. Koloonia HA037 kõrval, väljaspool detailplaneeringu ala on põllul kivihunnikus väiksem koloonia HJR387. Mõlema koloonia puhul on määratud 2026 aasta tõrjemeetodiks kaevamine ja koloonia HJR387 puhul ka käsitsi mürgitamine.

Kavandatud teede, kergliiklusteede ja sademeveelahenduse ehitamist karuputke koloonia alale ei ole kavandatud, seega ei avalda tegevus mõju võõrliigi levikule. Kuid edaspidi kavandatud ehitustööde korral koloonia alal tuleb eelnevalt taotleda Keskkonnaametilt tingimused võõrliigi koloonia teisaldamiseks.

5.9. MÕJU AJALOO-, KULTUURI- VÕI ARHEOLOOGILISE VÄÄRTUSEGA ALADELE

Lõuna tee 2 kinnistul (65301:001:2788) on arheoloogiamälestisena registreeritud asulakoht (Mälestise registri number 18773) ja kultusekivi (Mälestise registri number 18777). Mõlema mälestise kaitsevöönd on 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist arvates.

Projektides on arvestatud mälestiste asukohtadega ja mälestistega kattuvalt ehitustegevusi kavandatud ei ole. Kuid mõlema mälestise kaitsevööndit läbivad olemasolev tee (Lõuna tee) ja kraavid. Muinsuskaitseaduse § 14 kohaselt on kinnismälestise kaitsevööndi eesmärk tagada kinnismälestise säilimine sobivas ja toetavas keskkonnas ning seda ümbritsevate mälestisega seotud kultuuriväärtuslike objektide ja elementide säilimine; kinnismälestise vaadeldavus ja mälestiselt avanevate algupäraste vaadete säilimine ning kinnismälestist ümbritseva arheoloogilise kultuurikihi säilimine.

Ehitustööd kinnismälestise kaitsevööndis tuleb kooskõlastada Muinsuskaitseametiga. Lisaks tuleb Muinsuskaitseametit teavitada, kui kinnismälestise kaitsevööndisse rajatakse kõrghaljastust või tehakse raie-, kaeve- ja muude pinnase teisaldamise või juurdeveoga seotud töid.

Kavandatud teede, kergliiklusteede ja sademeveelahenduse rajamisel ei ole mõju Lõuna tee 2 kinnistul olevatele arheoloogiamälestistele, kui kaitsevööndis kavandatud ehitustööd kooskõlastatakse Muinsuskaitseametiga ja teavitatakse Muinsuskaitseametit, kui rajatakse kõrghaljastust või tehakse raie-, kaeve- ja muude pinnase teisaldamise või juurdeveoga seotud töid.

5.10. MÕJU KLIIMAMUUTUSTELE JA KLIIMAMUUTUSTEGA ARVESTAMINE

Kliimamuutuste peamiseks põhjustajaks on kasvuhooneefekt, mis tekib teatud gaaside, näiteks süsinikdioksiidi (CO₂), metaani, dilaammastikoksiidi ja fluoritud gaaside paiskumisel atmosfääri. Need gaasid toimivad Maa atmosfääris nagu kasvuhooneklaas, st püüavad päikesevalguse kinni ja takistavad selle tagasipeegeldumist kosmosesse, mis omakorda soodustab globaalset soojenemist. Kasvuhoonegaaside atmosfääri paiskamist põhjustavad näiteks fossiilkütuste põletamine, loomakasvatus ja lämmastikku sisaldavate väetiste kasutamine. Kliimamuutustele avaldab mõju ka metsade raiumine, sest metsad aitavad kliimat reguleerida, sidudes atmosfäärist süsihappegaasi (Euroopa Komisjoni veebileht, 05.01.2026).

Planeeringuga on kavandatud uus äri- ja tootmisala, kus on detailplaneeringu kohaselt lubatud keskkonnasõbralik tootmine. Kavandatud teede, kergliiklusteede ning sademeveelahenduse rajamine toob

kaasa mõningase CO₂ heite välisõhku ehitusmasinate töötamisest, samuti on ehitustööde elluviimiseks vajalik mõningane puu- ja põõsarinde raie, kuid mõju kliimamuutustele on marginaalne.

Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 (Keskkonnaministeerium, 2017) kohaselt ei ole Eestis kliimamuutused nii äärmuslikud kui paljudes teistes maailma ja Euroopa Liidu riikides. Siiski võib ka Eestis prognooside alusel 21. sajandi jooksul oodata järgmisi muutusi:

- **temperatuuritõus**, mis on Eestis 20. sajandi teises pooles olnud kiirem kui maailmas keskmiselt, millega võivad kaasnedä jää- ja lumikatte vähenemine, kuuma- ja põuaperioodid, muutused taimekasvus, võõrliikide, sh uute taimekahjurite ja haigustekitajate levik, külmumata ja liigniiske metsamaa, mis piirab raievõimalusi, sesoonsete energiatarbimistippude muutused, elanike terviseprobleemide sagenemine jms;
- **sademete hulga suurenemine** eriti talveperioodil, mis võib põhjustada üleujutusi, kuivenduskraavide ja -süsteemide ning paisude hoolduse mahu suurenemist, jõgede kaldaerosiooni ja sellest tuleneva kaldakindlustamise mahu suurenemist, survet elamute/rajatiste ümberpaigutamiseks, kaevandusvete pumpamismahu suurenemist jms. Arengukava kohaselt suureneb talvel sademete hulk eeldatavasti kuni 80%, seevastu suvel ennustatakse sademete vähenemist kuni 10%;
- **merepinna tõus**, millega võib kaasnedä kaldaerosioon, oht kaldarajatistele, surve ehitiste ümberpaigutamiseks jms;
- **tormide sagenemine**, millega võib kaasnedä oht taristu ja ehitiste vastupidavusele ning tormitagajärgede likvideerimise võimele.

Antud juhul on kõige suuremaks ohuks sademete hulga suurenemine ning veetaseme tõus planeeringualal ja suublaks olevates Kurna ojas ja Aaviku kraavis. Planeeringualal eeldatavalt üleujutuse riski ei ole, sest alale rajatakse sademevee ühtlustustiigid ja põhiprojektiga kavandatakse lisaks meetmeid Kurna ojja suubuva vee voolu ühtlustamiseks.

5.11. MÕJU ÕHUKVALITEEDILE

Ehitustööde ajal võib avalduda mõõdukas negatiivne mõju välisõhu kvaliteedile seoses ehitustehnika kasutamisega, mis on ajutine ja möödub. Töödeks tuleb kasutada tehniliselt töökorras tehnikat, mis vähendab õhusaaste teket. Kasutuses mitteoleval masinal seisata mootor. Peale tööde lõppu ei ole tavapärasest suuremat õhusaastet ette näha. **Seega ei ole tööde ajal suurenev õhusaaste ümbritsevale keskkonnale olulise mõjuga.**

5.12. MÜRA MÕJU ÜMBRITSEVALE KESKKONNALE

Ehitusperioodil on müra peamiseks allikaks töödeks kasutatavad masinad. Tegemist on lühiajalise mõjuga, mis ilmneb tööde tegemise ajal ja möödub peale tööde teostamist. Tööde tegemisel tuleb kasutada tehniliselt korras olevaid masinad, mis vähendavad müra tekkimist. Mõju on ajutine ja ei levi ehitusobjektist kuigivõrd kaugemale. Tööde piirkond jääb Rae valla üldplaneeringu kohaselt tiheasustusalale, vahetult Jüri liiklussõlme kõrvale.

Ehitustööd võivad lisaks põhjustada mõningal määral vibratsiooni teket ja levikut. Vibratsiooni tekitamisel tuleb kinni pidada sotsiaalministri 17.05.2002 määrusest nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“. Müra ja vibratsiooni teke oleneb tehtavate tööde iseloomust, kasutatavatest töövõtetest ja ehitusmasinatest.

Lisaks ehitusaegsele mürale kaasneb uuele arendusalale teede väljaehitamise ja liiklussageduse tõus ja seega ka liikluse müra suurenemine. Kajaja Acoustics OÜ on koostanud eksperthinnangu "Ameerikanurga kinnistu ja lähiala detailplaneering" (koostatud 2023), mille eesmärgiks oli hinnata perspektiivsest liikluse mürast põhjustatud mürtasemeid planeeringualale ning planeeringuala lähedale jäävatele Ameerika (katastrinumber 65301:001:3049) ja Ameerikaplatsi (katastrinumber 65301:001:3050) kinnistutele.

Keskkonnaministri määruse nr 71 tähenduses on liikluse müra müra, mida põhjustavad regulaarne auto-, raudtee- ja lennuliiklus ning veesõidukite liiklus, mille puhul on arvestatud aastaringse keskmise liiklussagedusega (auto-, raudtee- ja lennuliiklus) või regulaarse liiklusega perioodi vältel. Tabelis 3 on esitatud keskkonnaministri määruse nr 71 lisas 1 toodud liikluse müra normtasemed.

Tabel 3. Liikluse müra piir- ja sihtväärtus päeval (07.00–23.00) ja öisel (23.00–07.00) ajal.

Müra kategooria	Liikluse müra piirväärtus (dB(A)) päev / öö	Liikluse müra sihtväärtus (dB(A)) päev / öö
I kategooria – virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad	55 / 50	50 / 40
II kategooria – haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeametite ning elamumaa-alad, maatulundusmaa õuealad, rohealad	60 / 55 (65 ^a / 60 ^a)	55 / 50
III kategooria – keskuse maa-alad, IV kategooria – ühiskondlike hoonete maa-alad	65 / 55 (70 ^a / 60 ^a)	60 / 50

^a Müratundliku hoone teepoolsel küljel.

Vastavalt Rae valla üldplaneeringule käsitletaval alal pole kehtestatud seadusest tulenevaid müra normtasemeid.

Kajaja Acoustics OÜ koostatud liikluse müra hinnangu kohaselt mõjub planeeringuala Tallinna ringtee ja Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa mnt poolsetele külgedele olemasolevas hoonestamata olukorras päeval ajal müratsoon $L_d = 65...69$ dB ja öisel ajal $L_n = 55...59$ dB. Perspektiivses 2040. aasta olukorras on arvutuslikud mürtasemed hoonestamata planeeringualal võrreldes olemasoleva hoonestamata olukorraga ca 2 dB kõrgemad. Planeeringualale vahetult maanteedee äärde kavandatud hooned tekitavad ülejäänud planeeringualale müravarjestuse, mõjudes kõige efektiivsemalt planeeringuala kagunurgas sõltuvalt asukohast 3-5 dB.

Planeeringualale kavandatava hoonestuse ja planeeringuala teenindava tee realiseerimise järgselt mõjub olemasoleva liikluse müra olukorras Ameerika kinnistu Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee poolsele osale valdavalt päeval ajal müratsoon $L_d = 45...54$ dB ja öisel ajal $L_n = 35...44$ dB. Perspektiivses 2040. aasta liikluse müra olukorras mõjub antud piirkonnale valdavalt päeval ajal müratsoon $L_d = 45...54$ dB ja öisel ajal $L_n = 35...44$ dB. Planeeringualale kavandatava hoonestuse ja planeeringuala teenindava tee realiseerimise järgselt mõjub nii olemasoleva liikluse müra kui ka perspektiivses 2040. aasta liikluse müra olukorras Ameerika kinnistu Tallinna ringtee poolsele osale päeval ajal müratsoon $L_d = 50...59$ dB ja öisel ajal $L_n = 40...49$ dB (Kajaja Acoustics OÜ, 2023).

Planeeringualale kavandatava hoonestuse ja planeeringuala teenindava tee realiseerimise järgselt mõjub olemasoleva liikluse müra olukorras Ameerikaplatsi kinnistule päeval ajal müratsoon $L_d = 45...54$ dB ja

öisel ajal $L_n = 35...44$ dB. Perspektiivse 2040. aasta liikluskoormuse olukorras mõjub kinnistule päevasel ajal müratsoon $L_d = 50...54$ dB ja öisel ajal $L_n = 40...44$ dB (Kajaja Acoustics OÜ, 2023).

Müraarvutuste kohaselt tekitavad planeeringualale kavandatavad hooned Ameerika ja Ameerikaposti kinnistutele sõltuvalt asukohast kuni ca 5 dB suuruse müravarjestuse (Kajaja Acoustics OÜ, 2023).

Maanteedel liiklusega seotud vibratsioon on tüüpiliselt tingitud maanteedel kehvast seisukorrast, samuti suurendavad vibratsioonitasemeid maanteel selle ebatasasused, kühmud ja löökaugud, sest nendest üle või läbi sõites tekib löökjõud. Vibratsiooni mõju väheneb kiiresti maanteest kaugemale liikudes, kusjuures kõige suurem on vibratsioonitase vahetult maantee ääres (kuni 5-10 m kaugusel sõltuvalt tee seisukorrast ja maapinna omadustest). Vibratsioon on eelkõige tunnetatav ja ebameeldivust tekitav hoonetes sees, mitte niivõrd väljas olles. Uute teede rajamisel luuakse sile teekate ning kasutatakse tehnoloogiaid, mis aitavad vähendada vibratsiooni mõju, seega ei ole uue planeeritava tee puhul ette näha kasutusaegset häiriva vibratsiooni teket planeeritavates hoonetes ega maapinnas. Heas seisukorras teede puhul ei ole põhjust eeldada liiklusest tingitud vibratsioonitasemeid, mis ületaksid müratundlikele hoonetele kehtestatud vibratsioonitasemete piirväärtusi või võiksid põhjustada kahjustusi lähimatele hoonetele. Samuti ei ole põhjust eeldada, et planeeritaval uuel teel toimuvast autoliiklusest põhjustatud võimalik maapinna vibratsioon mõjutaks kaitsealuse liigi elu- ja toitumispaike (Kajaja Acoustics OÜ, 2023).

Kokkuvõttes ei ole kavandatud tegevusega ja hilisema ala hoonestamisega ette näha olulist müra ega vibratsiooni mõju.

5.13. KAVANDATAVA TEGEVUSE KOOSMÕJU MUUDE TEGEVUSTEGA

Kavandatud tööde ala asub tiheasustusega piirkonnas, kus on peamiselt äri- ja tootmiskaad, vähem elamumaid. Lisaks asub kavandatud tööde ala tiheda liiklusega Jüri liiklussõlme kõrval, mistõttu eelkõige tekib koosmõju liikluse intensiivistumises piirnevatel maanteedel ja neid ühendavas liiklussõlmes, sest väljaehitatav arendusala on üpris suur. Liikluse intensiivistumine tekitab rohkem liiklusemüra, mida tuleviku prognoosina on liiklusemüra hinnangus arvestatud. Kuna antud piirkond on rohkem äri ja tootmisala suunitlusega ja lähipiirkonnas ei ole elamualasid jt müratundlike alasid, ei ole müra kumulatiivselt olulise mõjuga.

Suur-konnakotkale avalduvat kumulatiivset mõju on käsitletud peatükis 4.7.1.

5.14. MÕJU INIMISE TERVISELE JA HEAOLULE

Ehitustööde elluviimise käigus avalduvad tegurid, mis võivad inimese tervisele ja heaolule mõju avaldada, on peamiselt ehitustehnika kasutamisest tingitud müra ja õhusaaste. Tegemist on lühiajalise mõjuga, mis möödub peale tööde teostamist. Arvestades mõju kestust ja ulatust, võib järeldada, et tegemist on lühiajalise ebaolulise mõjuga. Tegevusega ei kaasne eeldatavalt kiirgust ega valgus- ja lõhnareostust.

5.15. PIIRIÜLENE MÕJU

Kavandatud tegevuse elluviimisel ei kaasne riigipiiriülest mõju.

6. EELHINNANGU KOKKUVÕTE JA JÄRELDUS

Käesolev keskkonnamõju eelhindang on koostatud Kurna küla Ameerikanurga tehnoporti ja teede detailplaneeringu (kehtestatud Rae Vallavolikogu 17.04.2012 otsusega nr 323) täpsustamiseks esitatud ehituslubade taotluste juurde:

- ehitusloa taotlus 2511271/25086 - eesmärk on rajada arendusalale asfaltkattega sõiduteed Lõuna tee ja Tunneli tee ning nende äärde kergliiklusteed, taotluse aluseks on AS Infragate Eesti töö nr TL245A/47-23 Ameerikanurga taristu ehitusprojekt (Etapp I);
- ehitusloa taotlus 2511271/24985 - eesmärk on rajada asfaltkattega sõidutee Lääne tee ja selle äärde kergliiklustee. Taotluse aluseks on AS Infragate Eesti töö nr TL245B/47-23 Ameerikanurga taristu ehitusprojekt (Etapp II);
- ehitusloa taotlus 2511271/25101 – eesmärk on alale sademeveelahenduse rajamine. Taotluse aluseks on AS Infragate Eesti töö nr TL245C/47-23 Ameerikanurga taristu ehitusprojekt. Kraavid ja sadevesi.

Tööde ala asub Harju maakonnas Rae vallas Kurna külas Jüri liiklussõlme piirkonnas Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ja Tallinna ringtee ääres. Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimise korral rajatakse ca 85,8 ha suurusele alale tehnoport (kuni 3-korruselised hooned maksimaalse kõrgusega 15 m) kaubanduse, tööstuse ja logistika tarbeks ning kaasnev taristu, sh valgustus, parklad, ühendusteel jms. Hetkel on ala välja arendamata, teedevõrk on rajatud osaliselt ning hooned ja rajatised puuduvad. Ehituslube taotletakse detailplaneeringu lahenduse kaasajastamiseks ja kehtivate piirangutega arvestamiseks.

Harju maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud 2018) on määranud antud tööde piirkonna linnalise asustusega alaks. Rae valla üldplaneeringuga (kehtestatud 2013) on alale antud perspektiivne tootmis- ja ärimaa juhtfunktsioon ning seeläbi määratud tiheasustusalaks. Detailplaneeringu alal ei ole kattumist väärtusliku maastikuga ega roheline võrgustiku alaga. Roheline võrgustik kulgeb detailplaneeringu alast läänes ja lõunas mööda Kurna oja ja seda ümbritsevat metsi. Kavandatud teede ja kergliiklusteede ning sademeveelahenduse rajamine ei ole vastuolus eelpool nimetatud strateegiliste planeerimisdokumentidega.

Arvestades, et detailplaneeringu ala asub tiheasustusalal perspektiivsel äri- ja tootmismaal, ei muuda detailplaneeringu elluviimine maakasutust, sest teed on alal praegugi olemas ning maa on kraavide ja drenidega kuivendatud. Teede ja sademeveelahenduse ehitamiseks kasutatavate materjalide ning likvideeritava puu- ja põõsarinde maht on Eesti mastaabis marginaalne ning oluline mõju loodusressurssidele, sh maavaaradele, puudub. Pinnast taaskasutatakse projekti elluviimisel maksimaalselt. Detailplaneeringu alalt juhitakse sademeveed Kurna oja ja Aaviku peakraavi. Kuna Kurna oja on Tallinna pinnavee joogiveehaarde osa, on oluline vältida detailplaneeringu alalt reostuse jõudmist nii pinna- kui ka põhjavette. Selleks tuleb rakendada head ehitustava ja kasutada tehniliselt korras masinaid. Detailplaneeringu alale on kavandatud kaks sademevee ülevoolutiiki, et tagada suublas võimalikult sarnane vooluhulk tööde eelse seisuga võrreldes.

Tööde alal kaitstavaid loodusobjekte ei asu, kuid detailplaneeringu ala piirneb I kaitsekategooria liigi suurkonnakotka (*Clanga clanga*) elupaigaga (KLO9129127) ja kavandatava Mõisaküla suurkonnakotka püsielupaigaga. Võttes arvesse Linnuekspert OÜ koostatud eksperthinnangu „Experthinnang Ameerikanurga dp elluviimise mõjust Mõisaküla suurkonnakotka elupaigale (KLO9129127) ja toitumisaladele“ (koostatud

2025) tulemusi, jõuti eelhindamisel järeldusele, et kavandataval tegevusel ei ole olulist mõju suur-konnakotka pesitsusele ega toitumisladele, kui arvestatakse meetmetega, mis täpsemalt on lahti kirjutatud ptk 4.7.1. Lisaks on kohustus seirata iga-aastaselt suur-konnakotkaid Mõisaküla elupaigas ning vähemalt ühel vanalinnul peab olema GPS-saatja.

Lisaks on detailplaneeringu ala läheduses II kaitsekategooria liigi valgeselg-kirjurähni (*Dendrocopos leucotos*) elupaik. Linnuekspert OÜ koostas eksperthinnangu „Ekspert hinnang Ameerikanurga dp elluviimise mõjust Kurna valgeselg-kirjurähni pesitsuselupaigale (KLO9131093) (koostatud 17.12.2025), milles jõudis järeldusele, et detailplaneeringu elluviimisel valgeselg-kirjurähni pesitsusele mõju ei avalda. Selle järeldusega on eelhindangus arvestatud.

Detailplaneeringu alal Lõuna tee 8 katastriüksusel on registreeritud Sosnovski karuputke koloonia (ID: HA037). Koloonia alal teede ega sademeveelahenduse ehitamist kavandatud ei ole, mistõttu kavandatud tegevus ei avalda mõju võõrliigi levikule. Kui edaspidi on vajalik koloonia alal ehitada ja pinnasetoid teha, siis tuleb taotleda Keskkonnaametilt tingimused koloonia teisaldamiseks.

Detailplaneeringu alal asub kaks arheoloogiamälestist - asulakoht (Mälestise registri number 18773) ja kultusekivi (Mälestise registri number 18777). Kummagi mälestise alal teede ega sademeveelahenduse rajamist ei kavandata, kuid mälestise 50 m laiusel kaitsevööndis on olemasolev Lääne tee ja kuivenduskraavid, mille ehitustöid kavandatakse. Kavandatud teede, kergliiklusteede ja sademeveelahenduse rajamisel ei ole mõju Lõuna tee 2 kinnistul olevatele arheoloogiamälestistele, kui kaitsevööndis kavandatud ehitustööd kooskõlastatakse Muinsuskaitseametiga ja teavitatakse Muinsuskaitseametit kui rajatakse kõrghaljastust või tehakse raie-, kaeve- ja muude pinnase teisaldamise või juurdeveoga seotud töid.

Planeeringuga ei kavandata tegevusi, mis oluliselt suurendaks kasvuhoonegaaside heidet välisõhku. Mõningane CO₂ heide välisõhku kaasneb ehitusmasinate töötamisel, samuti on ehitustööde elluviimiseks vajalik mõningane puu- ja põõsarinde raie, kuid mõju kliimamuutustele on marginaalne. Sademeveelahenduses on kavandatud kaks ülevoolutiiki, mis detailplaneeringu alal üleujutuste riski vähendavad.

Ehitustööde ajal võib avalduda mõõdukas negatiivne mõju välisõhu kvaliteedile seoses ehitustehnika kasutamisega, samuti võib esineda müra ja mõningane vibratsioon, kuid häiring on ajutine ja mööduv ning tegemist ei ole olulise ebasoodsa mõjuga. Tegevusega ei kaasne eeldatavalt kiirgust, valgus- ega lõhnareostust, samuti olulist koosmõju teiste tegevustega. Inimese tervisele ja heaolule eeldatavalt olulist ebasoodsat mõju ei kaasne.

Keskkonnamõju hindamise eelhindangu alusel ei ole vajalik algatada keskkonnamõju hindamist, sest kavandatava tegevuse elluviimisel ei ole ette näha olulist negatiivset mõju tööala ja lähiümbruse looduskeskkonnale, kultuurimälestistele ega inimese tervisele ja heaolule või neid on võimalik ennetada ja vähendada. Negatiivse keskkonnamõju vältimiseks on oluline järgida kõiki keskkonnakaitse ja tööohutuse nõudeid ning järgnevas kokkuvõtlikus loetelus esitatud meetmeid, millest suur-konnakotkastesse puutuv on kohustuslik kogu detailplaneeringuga kavandatud tegevuse elluviimiseks:

Suur-konnakotkas:

- Alustada arendust Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee kui olemasoleva häiringuallika suunast.
- Võimalusel vältida Ameerikanurga DP alal hoonestuse rajamist kotkaste pesadest 1 km raadiuses.

- Ehituse korral vältida kotkaste pesadest 1 km raadiuses pesitsusaegse häiringu vältimiseks perioodil 15.03-31.08 müra- ja vibratsioonirikkaid töid.
- Pesitsusaegsete tööde maht ja iseloom tuleb kooskõlastada liigiekspertdiga.
- Mõisaküla konnakotkaste elupaiga läheduses olevad elektriõhuliinid tuleb ohustada (joonis 12), milleks on järgmised samaväärsed võimalused:
  - asendada õhuliin maakaabliga;
  - asendada õhuliinil kolm isoleerimata traati ühe isoleeritud kaabliga. Nii säilivad postide (ja ka kaabli näol) kohati vajalikud istumiskohad (eriti oluline suuremate lagedate keskel, juhul kui muud taolised kohad puuduvad);
  - isoleerida isoleerimata traadid postist 1-2 m ulatuses (termokahaneva rüüsiga vms), samuti isoleerida maandust kandvad materjalid postis.
- Tagada Lääne tee 1, 3, 7 ja 9, Lõuna tee 2 ja Ameerika maaüksustel kasvava metsa säilimine. Mets toimib loomuliku müra- ja visuaalhäiringu puhvrina, samuti on tegu saagivaritsemise kohaga.
- Tagada toitumisalade otsese kao kompenseerimiseks Mõisaküla suur-konnakotka elupaiga tuumikalale, st pesadest 1 km raadiuses, vähemalt 60 ha ulatuses hooldatavate püsirohumaade ja/või neile ökoloogiliselt analoogsete hooldatavate rohumaade loomine.
- Tagada toitumisalade kaudse kao (kuni 500 m puhver) kompenseerimiseks Mõisaküla suur-konnakotka elupaiga toitumisalale, st pesadest kuni 2 km raadiuses, täiendavalt vähemalt 80 ha ulatuses hooldatavate püsirohumaade ja/või neile ökoloogiliselt analoogsete hooldatavate rohumaade loomine.
- Nii hooldatavatel püsirohumaadel kui ka hooldatavatel rohumaadel peab säilitama olemasolevad ja liigieksperti hinnangu alusel vajadusel juurde looma saagi varitsemiseks sobilikud maastikuelemendid (nt mitmerindelised taimestikuribad, puudegrupid lagealadel).
- Tagada nii hooldatavatel püsirohumaadel kui ka hooldatavatel rohumaadel järgnev hooldusrežiim:
  - niitmine kord aastas, hiljemalt 31.08, järgneva rotatsiooniga – viiendik rohumaadest niidetakse perioodil 01.07-15.07; teine viiendik perioodil 16.07-31.07; kolmas viiendik perioodil 01.08-15.08, neljas viiendik perioodil 16.08-31.08 ning viies viiendik võib olla ajutiselt kasutuses muul otstarbel kui rohumaal. Kui alasid kasutatakse ainult püsirohumaana ja/või rohumaana, siis jaotatakse kogu maa niitmine neljale perioodile. Alad roteeruvad aastate kaupa, st samal alal niidetakse samal ajal kord viie aasta jooksul. Konnakotkaste pesade vahele jääv maatükk Suur-Tooma (katastritunnus 30401:001:2250) peab olema kasutuses hooldamisele kuuluva püsirohumaana;
  - roteeruvate hooldatavate püsirohumaade ja rohumaade valik kooskõlastatakse liigiekspertdiga;
  - hooldatud püsirohumaadelt ja rohumaadelt tuleb niidetud materjal, sh purustatud materjal koguda kokku, kusjuures roteeruvalt hooldades ei pea purustatud materjali kokku koguma, vaid võib jätta seemnete liigilise mitmekesisuse tagamiseks kohapeal idanemiseks.

Eelpool on allajoonitult toodud need meetmed, mille rakendamine on lisaks allpool toodud seirele kohustuslik juba teede ja sademeveelahenduse rajamisel.

Võõrliigid:

- Lõuna tee 8 katastriüksusel plaanitud ehitustööde korral, mille käigus on vajalik eemaldada pinnast karuputke koloonia alalt, tuleb eelnevalt esitada Keskkonnaametile taotlus võõrliigi koloonia teiseldamiseks.

Muinsuskaitse:

- Arheoloogiamälestise kaitsevööndis kavandatud ehitustööd kooskõlastatakse Muinsuskaitseametiga ja teavitatakse Muinsuskaitseametit kui rajatakse kõrghaljastust või tehakse raie-, kaeve- ja muude pinnase teiseldamise või juurdeveega seotud töid.

Põhja- ja pinnavesi:

- Põhja- ja pinnavee reostuse vältimiseks kasutada korras ehitustehnikat ja järgida head ehitustava.

Seire:

- Mõisaküla suur-konnakotka elupaigas peab toimuma iga-aastane seire, mis võimaldab ajakohast infot kasutades (nt pesa asukoht) kohandada meetmeid.
- Vähemalt üks pesitsev lind peab olema varustatud GPS-saatjaga. See annab jooksvat infot linnu käitumisest, maakasutusest ja võimaldab vältimis- ja leevendusmeetmetesse teha jooksvaid korrekture. Samuti on tagantjärei võimalik hinnata meetmete tõhusust.

7. KASUTATUD ALLIKAD

Seadusandlus

1. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded, keskkonnaministri 16.08.2017 määrus nr 31.
2. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, vastu võetud 22.02.2005.
3. Looduskaitse seadus, vastu võetud 21.04.2004.
4. Muinsuskaitse seadus, vastu võetud 20.02.2019.
5. Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid, sotsiaalministri 17.05.2002 määrus nr 78.
6. Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid, keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71.

Strateegilised planeerimisdokumendid, valdkondlikud tegevuskavad

1. Harju maakonnaplaneering 2030+, kehtestatud riigihalduse ministri 09.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-/78.
2. Keskkonnaministeerium, 2017. Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030.
3. Kurna küla Ameerikanurga tehnopargi ja teede detailplaneering, kehtestatud 17.04.2012.
4. Rae valla üldplaneering, kehtestatud 21.05.2013 Rae Vallavolikogu otsusega nr 462.

Muud allikad:

1. AS Infragate Eesti (2025) (1), Ameerikanurga taristu ehitusprojekt (Etapp I), töö nr TL245A/47-23.
2. AS Infragate Eesti (2025) (2), Ameerikanurga taristu ehitusprojekt (Etapp II), töö nr TL245B/47-23.
3. AS Infragate Eesti (2025) (3), Ameerikanurga taristu ehitusprojekt. Kraavid ja sadevesi, töö nr TL245C/47-23.
4. AS Teede Tehnokeskus (2025), Ameerikanurga liiklusuuring. Tallinn.
5. Dendro SJ OÜ (2024), Haljastuse hinnang Ameerikanurga dp-ala Kurna küla, Rae vald.
6. EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuur (andmete seis märgitud viite juures).
7. Ehisregister <https://livekluster.ehr.ee/ui/ehr/v1/> (viimati vaadatud 05.01.2026).
8. Entec Eesti OÜ (2023), Ekspert hinnang Ameerikanurga detailplaneeringu ja selle lähiala veestiku olukorrale. Ettepanekud kuivendus- ja sademevee äravoolu projektlahenduse koostamiseks.
9. Euroopa Komisjoni veebileht. Kliimamuutuste põhjused - Climate Action - Euroopa Komisjon, https://climate.ec.europa.eu/climate-change/causes-climate-change_et#kasvuhoonegaasid. (viimati vaadatud 05.01.2026).
10. Kajaja Acoustics OÜ (2023), Ameerikanurga kinnistu ja lähiala detailplaneering, Rae vald Harjumaa. Liikluse müra hinnang. töö nr 23252-01.
11. Keskkonnaameti veebileht. Karuputke võõrliigid ja nende ohjamine. <https://www.keskkonnaamet.ee/karuputk>. (viimati vaadatud 05.01.2026).

12. Kiili valla geoportaal <https://gis.kiilivald.ee/portal/apps/sites/#/kiili-valla-avalik-geoportaal/>.
13. Kultuurimälestiste register <https://register.muinas.ee/>.
14. Linnuekspert OÜ (2024). Ekspert hinnang Põllukivi detailplaneeringu elluviimise mõjust I kaitsekategooria liigi suur-konnakotka toitumisaladele.
15. Linnuekspert OÜ (2025) (1), Ekspert hinnang Ameerikanurga dp elluviimise mõjust Kurna valgeselg-kirjurähni pesitsuselupaigale (KLO9131093).
16. Linnuekspert OÜ (2025) (2), Ekspert hinnang Ameerikanurga dp elluviimise mõjust Mõisaküla suur-konnakotka elupaigale (KLO9129127) ja toitumisaladele.
17. Linnuekspert OÜ (2026), Ekspert hinnang Ameerikanurga detailplaneeringu elluviimise ja Rae valla üldplaneeringu ning lähipiirkonnas asuvate kehtivate või vastuvõetud detailplaneeringute elluviimise koosmõjust Mõisaküla suur-konnakotka elupaigale (KLO9129127) ja toitumisaladele.
18. Maa- ja Ruumiameti geoportaali kaardirakendused: <https://geoportaal.maaamet.ee/>.
19. Marandi, A., Karro, E., Osjamets, M., Polikarpus, M., Hunt, M., (2020), Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014-2019. EGF 9416. Eesti Geoloogiateenistus, Rakvere.
20. Rae valla geoportaal <https://map.rae.ee/gis/apps/sites/#/data/>.
21. Väli, Ü., (2020) Suur-konnakotka (*Clanga clanga*) kaitse tegevuskava.